

Nr 6 1966

Årgång 18

Pris 1:—

vi kvinnor

Hushållslärare Agnes Thörnblom, undervisar på Köpmannainstitutet i Stockholm.

”Som hushållslärare och mamma i en matglad familj med tre barn ägnar jag naturligtvis extra omsorg och eftertanke åt att laga fullvärdig kost, som ger rätt näring och dessutom är god och aptitlig! När det gäller matfett använder jag Tre Ess Lyx till bordsbruk och till läckra lättmål — dvs. finare varma eller kalla smörgåsar. Jag anser att Tre Ess Lyx svarar mot de krav som de moderna näringsfysiologerna ställer på ett matfett av idag. Det är vegetabiliskt och bra ur näringssynpunkt, vilket framgår klart av faktaredovisningen på paketet. Smaken, aromen och konsistensen är väl avvägda. Min familj och mina gäster uppskattar liksom jag själv den rena, friska smaken hos Tre Ess Lyx.”

Alltid färskt . . . gott . . . nyttigt!

■ Tre Ess Lyx tillverkas av de finaste råvaror. ■ Endast vegetabiliskt fett, innehållande ca 16% linolsyra och totalt ca 20% fleromättade fettsyror. ■ Tre Ess Lyx tillverkas i takt med efterfrågan och är därför alltid färskt. ■ Guldfoliepaketet bevarar den friska aromen och skyddar mot skadlig inverkan av ljus och luft. ■ Tre Ess Lyx är lätt att breda. Fast men ändå smidig konsistens. ■ Tre Ess Lyx har högt näringsvärde. Vitaminhalten är lika hög året om. ■ Tre Ess Lyx har lagom sötta och härlig, frisk smak.

smak och fakta talar för Tre Ess Lyx

vi är fyllda av beundran

Vi svenska kvinnor är stolta över att en av oss för fredens och därmed mänsklighetens talan såsom ledare för Sveriges delegation vid 18-nationskonferensen för avrustning i Genève.

Vi är fyllda av beundran inför Alva Myrdals gärning. Vi beundrar hennes stora kunighet och intelligens, hennes outtröttliga

strävan att finna utvägar ur kapprustningens onda cirkel. Vi beundrar hennes utomordentliga förmåga att tala klart och sakligt så att hon vinner gehör. Vi beundrar hennes anspråkslösa, behagfulla lugn.

Ingen kvinna i vår tid har betytt så mycket för världen och dess framtid som Alva Myrdal gör i dag.

Andrea Andreen

Ur Alva Myrdals tal vid 18-nationskonferensens sammanträde 11.8.1966.

hindra kapprustningen från att hinna i kapp det mänskliga förnuftet

I första delen av sitt anförande talar ambassadör Myrdal om vikten av att man får ett fördrag angående avbrytande av produktionen av kärnvapenmaterial för vapenbruk (cut-off). Hon säger att enligt den svenska delegationens åsikt är ett fördrag om att utsträcka provstoppet även till underjordiska prov nära förbundet med ett fördrag om "cut-off" och med ett fördrag om icke-spridning (non-proliferation) av kärnvapen. Dessa tre fördrag tillsammans skulle bli handlingsmässigt och politiskt starka.

Hon föreslår som mål-datum för produktionens upphörande den 1 juli 1967 eftersom det måste ta längre tid att nedfrysa en produktion som berör stora olikartade industriella processer än det tar att avbryta en jämförelsevis kortvarig och tidvis inställd provserie. Därefter diskuterar hon i detalj tidsföljd och kontroller för "cut-off".

Och så fortsätter hon:

"Herr ordförande!

Varför har ett sådant fördrag (om cut-off) icke slutits när villkoren syns

så rimliga och behovet är så trängande? Är det så att politisk viljekraft ej kan uppbådas?

Vi som sitter i ENDC (18-nations-avrustningskonferensen) har ett definitivt ansvar för att världens och framtidens intressen tillvaratas, inte just sådana nationella intressen på kort sikt som står i vägen för en överenskommelse på en högre, dvs. internationell nivå av säkerhet.

Att åstadkomma en bestämd riktningssändring med avseende på kapprustningen är exakt det vi har för ögonen när vi så ihärdigt framhåller behovet av verkligt effektiva åtgärder sådana som provstoppet och produktionsstoppet: att tygla det spöke som den ändlöst fortsatta ökningen av kärnvapen — kvalitativt och kvantitativt — utgör. Eftersom vi kan föreställa oss vilken förfärlig värld skulle bli resultatet om kärnvapenstaterna behåller sin frihet att utveckla, prova och hoppa och sprida dessa vapen.

Fastän det borde vara onödigt kan jag än en gång upprepa att när mitt

land påyrkar överenskommelser om ett vidgat provstopp och inställd produktion — i samband med eller rent av med prioritet i förhållande till ett "enkelt" fördrag om icke-spridning — så är vår bevekelsegrund en fast övertygelse om att sådana åtgärder för att reducera eller åtminstone nedfrysa nuvarande nukleära möjligheter skulle bäst tjäna världens behov i dess helhet. När det stundom sägs i populära publikationer att icke blockbundna stater begär dessa åtgärder som ett "pris" för sin anslutning till ett fördrag om non-proliferation så är detta en oberättigad förenkling. Den verkliga förklaringen är naturligtvis den som man kan härleda ur den regeringsdeklaration vilken jag citerade i mitt uttalande av den 4 augusti och vilken kan tjäna som ett slags svensk katekes i den diskuterade frågan: på samma gång som vi är definitivt för internationella överenskommelser för att hindra proliferation av kärnvapen så är vi också förfärad inför utsikten att den nuvarande kapp-

Fortsättning på sidan 16

Amerika-hat?

Den sommar som nu lider mot sitt slut kommer för många att framstå som underbar, med ständig blå himmel, sol och värme. Men för alla dem som dag för dag följt utvecklingen på den politiska världsscenen, ter den sig dystert. Kriget i Vietnam får allt allvarligare aspekter. FN:s generalsekreterare Thant, som varit på resande fot och haft ingående samtal med ledarna i Moskva, London och Paris, döljer inte sina farhågor för att det pågående kriget håller på att utvecklas till en världskonflikt. Tönen på högsta nivå i Moskva blir allt hårdare och avspändheten, som var på väg mellan USA och Sovjetunionen, är som bortblåst. Kriget i Vietnam antar allt mera skrämmande former och just nu tycks alla vägar till en fredlig lösning vara spärrade.

Jag läser i en officiell rapport från Saigon (N. Y. Times 27/7) att amerikanerna under årets första hälft lyckats slå alla tidigare rekord i fråga om giftbesprutning av risfälten och all annan växtlighet i Sydvietnam. De tekniska framstegen är sådana, att man på dessa sex månader totalförstört lika mycket som under de tidigare 3 åren tillsammans — 25.000 hektar, och allt i allt 55.000 ha. *"Detta program har utförts för att svälta ut (deny food) kommunistisoldater och de som stödjer dem"*, heter det på auktoritativt håll.

Vem är det som stödjer befrielsefrontens soldater? Det är den civila befolkningen i byarna, kvinnor, barn, åldringar. Det är också de som skall svältas ut. Så enkelt är det och så för man krig i dag.

Jag skall "behärska min skamliga sentimentalitet" (svenska folkets skamliga sentimentalitet) som Marianne Höök uttrycker det i en av sina krönikor i SvD, där hon som vanligt vänder upp och ner på alla mänskliga begrepp, och hålla mig till fakta och citat ur amerikansk press. Så skriver en av korrespondenterna från Saigon:

"Kommunisterna påstår att vi använder kemiska gifter och giftiga gaser mot deras risfält och t. o. m. på deras trädgårdstäppor. Att vi fäller fler och fler bomber på deras hus. Men våra militära auktoriteter förnekar att de använt giftgaser. Man har endast spritt kemiska

gifter av den typ som man hemma i USA kan köpa i första bästa kemikalieaffär för utrotning av ogräs."

Likaledes amerikanska experter gör gällande att detta gift är så effektivt att om det förs bort med vinden kan det utrota all gröda på 25 kms avstånd! Så långt den korrespondenten.

Vid ungefär samma tidpunkt meddelas det från Saigon, att USA kommer att leverera 450.000 ton ris i år till de fattiga Saigonborna för att förhindra hungersnöd. Hur det går för resten av befolkningen i Sydvietnam sägs inte ett ord om. Kanske bör det påpekas, att innan amerikanerna satte sin fot i Sydvietnam exporterade landet ett par miljoner ton i överskottsris om året till utlandet!

Enligt ett telegram av den 28 juli gjorde amerikanska flyget 54 räder den

föregående dagen, varvid man lyckades förstöra 598 byggnader och flodbåtar. 598 byggnader på den sydvietnamesiska landsbygden på en enda dag, vad kan det betyda annat än byar och bostadshus? Kan ens den mest okunniga inbilla sig att det här gäller militära anläggningar i sådan mängd? Och flodbåtarna?

Trots alla varningar både inom USA och i resten av världen fortsätter den vansinniga upptrappningen. Och trots alla nedhysningsförsök i Washington, så vet man att både Thailand, Kambodja och Laos är indragna i kriget. Thailand har blivit en av huvudbaserna för de amerikanska bombkräverna mot Nordvietnam, även om det officiellt heter att bombflyget startar från amerikanska hangarfartyg. I Laos bombas sedan månader vareviga natt den s. k. Ho-Chi-Minh-stigen som sägs tjäna som transportväg åt nordvietnameserna. I norr pågår bombningar 5 km från kinesiska gränsen. Sedan amerikanerna satt igång på allvar, har det fällt fler bomber över Vietnam än under andra världskriget över hela Europa!

Amerikanerna som är duktiga på statistik har räknat ut att kriget kostar dem två miljoner kronor i sekunden och varje stupad "vietcong" en miljon tvåhundra-femtio-tusen kronor.

Svenska Dagbladet (3/8) avvisar indignerat Peter Weiss' (DN 2/8) påpekande, att visst inte alla förlorar på kriget och att de amerikanska industrierna bokför rekordartade vinster. (Detta har stått tryckt i amerikansk press och har kunnat läsas av vem som helst.) Det är inte alls att "hata Amerika" som ledarskribenten påstår att dra jämförelsen med Hitlers Tyskland, som likaledes absorberade sin arbetslöshet och fick sitt så beundrade ekonomiska uppsving tack vare att rustningsindustrierna arbetade för fullt och att man byggde strategiska motorvägar. Jämförelsen ter sig tvärt om naturlig. Det är orimligt att som SvD begära, att vi skall blunda för allt ont Amerika gör i dag därför att det räddade världen för tjugo år sedan (inte helt ensamt som bekant). Det vore höjden av slapphet och feghet.

Vietnamkriget är horribelt i allt vad

Fortsättning på sidan 18

På sensommaren fann vi denna artikel i tidningen Storstaden, utges av Konsum i Stor-Stockholm. Artikelförfattarinnan Rita Vinde gjorde tillsammans med maken, Viktor Vinde, vid årsskiftet en resa i Vietnam. Hennes engagemang i Vietnamfrågan är av det äkta och riktiga slaget och hon har dessutom en underbar förmåga att uttrycka sig så att även läsaren blir djupt engagerad. Vi återger artikeln med tacksam tillåtelse av Rita Vinde.

Emily, mitt barn

Författaren till dikten "Emily, mitt barn" är nordvietnamesen To Huu. Han är vid sidan av sitt författarskap sekreterare i Republic's Workers Party's Central-kommitté. Som författare är To Huu att betrakta som en slags nutida national-skald. Hans dikt "Emily, mitt barn" är otroligt uppskattad och känd. Snart sagt alla vietnameser kan den utantill. Den handlar om amerikanen Norman Morrison och hans dotter Emily. Morrison var den unge kväkare, som brände sig till döds utanför Pentagon i november förra året som en protest mot den amerikanska politiken i Vietnam.

"Emily, kom med mig,
så du kan minnas vägen
den dag du blir stor."

"Vart skall vi gå, pappa?"

"Till Potomac-flodens stränder."

"Vad skall du visa mig där, pappa?"

"Där skall jag visa dig Pentagon."

"Älskade barn, med din undrande blick,
älskade barn, med ditt glänsande hår."

Washington...

I dunklet av

levande och döda själar.

Flamma högt, sanning, flamma högt!

Avslöja alla hopade förbrytelser.

Människosläktet är skändat!

Johnson, du vår tids dollardjävul,

hur vågar du låna Kristi klädnad

eller Buddhas saffransgula mantel!

McNamara,

vart smyger du undan? I källarvalven

till ditt femkantiga jättehus –

ett hörn för varje kontinent?

Du drar dig undan från de eldar du anlägger

liksom en struts gömmer sitt huvud i sanden.

Titta hit!

Nu, en sekund, se på mig,

inte bara en man med sitt barn på armen,

nej, Nuet är jag,

och detta, min Emily, är hela vår framtid.

Här står jag

och kallar Amerikas väldiga hjärta till prövning,

för att återupptända vid horisonten

rättvisans strålgans.

Ni djävlar avkomma,

i vems namn

sänder ni era jättebombare,

napalm och giftgas,

direkt från Vita Huset

till Vietnam?

Att mörda freden och folkets frihet,

Att bränna sjukhus och skolor,

Att mörda människor, som bara känner kärleken.

Att mörda barn på väg till skolan,

Förstöra åkrarna, som ständigt blommar och bär frukt,

Att mörda poesin, förgöra konst och sång?

I vems namn

låter ni begrava amerikanska män,

välväxta ynglingar

som kunde tämja naturens krafter

mot en lyckligare mänsklighet?

I vems namn sänder ni oss ut i djungeln,

till spikfällorna, till träskmarkernas motstånd,

till byar och städer, som nu är fästningar

där marken skakar dag och natt och där himlen sviktar?

Vårt Vietnam, ett land i fjärran,

där småpojkar är hjältar,

där bålgetingen tränats att slåss,

där frukt och blommor blivit vapen.

"Emily, min älskling,

det skymmer redan.

Jag följer dig inte i kväll.

När elden har falnat,

kommer mamma och tar dig hem.

Krama henne från mig och ge henne en kyss.

Och säg

"var inte ledsen, för pappa gick med glädje!"

Washington,

i dunklet av levande och döda själar

brinner mitt hjärta nu som starkast,

min flammande kropp

blir en fackla om sanningen!

Övers. fr. engelska av Bengt Liljenroth

på kongress i Rumänien

Den rumänska kvinnoorganisationen höll kongress 23—25 juni och hade vänligheten inbjudat två representanter för SKV att delta — Margot Daimar från Kiruna och undertecknad, Eva Palmaer, utsågs.

Vi kom till Bukarest redan den 17 juni och fick alltså tillfälle att studera Rumänien en smula i förväg, vilket var mycket välbehövligt, ty våra förkunskaper var inte särskilt imponerande. Ingen av oss hade fört haft tillfälle att besöka landet.

Redan som barn hörde man talas om Rumänien som "det rika landet med det fattiga folket". Landets naturliga förutsättningar är enorma. Där finns olja, naturgas, kol, metaller, skog och bördig jord i mängd. Före den socialistiska eran hade man en sällsynt korrumpierad överklass med ett skandalomsusat kungahus i spetsen. Kung Carols eskapader var i många år ett kärt och omhuldat ämne i världspressen.

Det rumänska folket är av latinskt ursprung och språket ljuder som italienska och med någon liten kunskap i franska kan man gissa sig till en hel del. Man ser ovanligt många vackra människor i Rumänien. Man skulle haft en färgfilm av kongressen med de allvarliga, slättkammade, tankfulla bondkvinnorna i sina fantastiskt vackra nationaldräkter. På pauserna höll vi till i kung Carols f. d. praktsalor — kongresshallen var i anknytning till f. d. kungliga palatset — och jag tvivlar på att man någonsin under Carols tid haft så vackra kvinnor i så praktfulla kläder församlade där.

I Rumäniens historia förekommer flera bondeuppror — livegenskapen upphävdes 1864. 1893 grundades socialdemokratiska arbetarepartiet. Under senare hälften av 1800-talet började kvinnorna opponera. Efter oktoberrevolutionen — i vilken också en del rumäner deltog — uppstod det kommunistiska partiet. 30-talet kännetecknades av arbetslöshet och ökande terror, vilket till slut resulterade i Antonescus och järngardets öppett fascistiska diktatur med fruktansvärda förföljelser av alla vänsterkrafter och ohygglig antisemitism.

Det rumänska folkets lidande, fattigdom och förtryck har varit enorma och man förstår väl deras stolta glädje över sina sociala och ekonomiska framgångar.

Hälsningstalet på kongressen hölls av kommunistiska partiets generalsekreterare Nicolae Ceausescu. Han betonade kvinnornas viktiga roll vid Rumäniens snabba industrialisering, deras arbetskraft är outhärlig. De återfinns inom alla yrkesgrenar och är givetvis fullt likaberättigade med männen. Det finns nästan 300.000 kvinnliga ingenjörer och tekniker bland Rumäniens ungefär 19 miljoners befolkning. I ledningen för jordbrukskollektiven finns omkring 40.000 kvinnor, tiotusenden innehar kommunala uppdrag eller har ansvarsfulla poster i statsapparaten eller massorganisationerna. Han betonade väntan av att de lokala kvinnoorganisationerna samarbetade med fackföreningar och kulturråd, att kvinnorna när så erfordras, erhåller lättare arbete och att framställningen av hushållsmaskiner och halvfabrikat ökas, så att hushållsarbetet underlättas. Han framhöll kvinnornas stora uppgift som uppfostrare och i familjelivet, vilket givet-

vis kom de skandinaviska delegaterna att hoppa till. Vi anser ju inte att vare sig familjeliv eller hushåll bör överlämnas enbart åt kvinnorna. Vi anser som bekant att männens uppgifter i hemmen är precis lika viktiga som kvinnornas.

Kvinnoförbundets ordförande Suzana Gâdea gav en utförlig rapport om kvinnornas situation i dagens Rumänien. Förra året var nästan 90 procent av alla arbetsföra kvinnor i arbete.

40 procent av studenterna är kvinnor. Bland de som arbetar med undervisning, kultur och konst är 58 procent kvinnor. Inom hälsovården är 65 procent av de anställda kvinnor. Universitets- och högskolestuderande är till 30 procent kvinnor. Bland dem som sysslar med vetenskap och forskning har man 36 procent kvinnor. Men ändå fattas mycket. Alltjämt har man för lite kvinnor i parlamentet, för lite kvinnor i ledningen för fackföreningar, för lite kvinnor i det politiska livet, för lite kvinnor i kvalificerade yrken.

Känns klagovisan igen? Vi kände oss precis som hemma.

Vidare poängterades att kvinnorna måste delta mer aktivt i kulturarbetet. Kvinnokommittéer och kulturkommittéer måste samarbeta bättre — ett tema som sedermera ideligen dök upp i debatten.

Kvinnorna måste få mera tid. Daghemmens antal måste öka (fast de efter vår uppfattning var imponerande talrika). Tillverkningen av hushållsmaskiner och halvfabrikat måste intensifieras. Kvinnans roll som fostrare av barnen och centrum i familjen underströks. Angående skandinavernas reaktion, se ovan.

Från debatten har jag antecknat inte mindre än 83 talare. Det var bondkvinnor, jordbruksarbeterskor, industriarbeterskor, kvinnor från handarbetskombinat — som står för Rumäniens vackra vävnader och broderier — författare, konstnärer, vetenskapare. De kom från alla delar av Rumänien.

Huvudparten av kraven i debatten hade redan berörts i Suzana Gâdeas tal, hon kände tydligen väl till kvinnornas aktuella problem. Man vill ha starkare deltagande i kulturarbetet, mer musikundervisning, ökad pedagogisk hjälp åt mödrarna, lättare arbete under havandeskap, fler barnstugor, mer sport, mer kvinnor på ansvarsfulla poster, mindre hushållsarbete, mer service. — En delegat klagade: Den stora boken om Rumäniens kvinnor är ännu inte skriven. — Dr Mia Groza — Sverigevän, dotter till Rumäniens förste president Petru Groza och vice talman i parlamentet — efterlyste mer samarbete med internationella freds- och kvinnoorganisationer.

De utländska delegationerna representerade mer än 30 länder — kom från alla världsdelar och man fick glimtar av andra världar. Malis kolsvarta representanter hade att bekämpa månggifte och barnäktenskap. I Syrien var analfabetismen ett stort problem — liksom på många andra håll. I Marocko stred man mot kolonialism, i Indien var svälten fruktansvärd, i Chile barnadödligheten ohögligt stor.

Hur svårt läget än är för kvinnorna i större delen av världen fick man dock ett starkt intryck av att kvinnorna är på marsch och vi skildes åt hoppfulla och förväntansfulla inför framtiden.

EVA PALMAER

Daghemmens antal är efter våra förhållanden imponerande stort, men det behövs flera. Samhället svarar för 90 procent av kostnaderna.

På sistone har den offentliga debatten varit ganska livlig om könsroller, kvinnoarbete, manssamhällets avigsidor, kvinnornas frigörelse och deras plats i förvärvsarbete, deras valfrihet mellan yrkesarbete och hemmafruns tillvaro och andra dithörande problem. Nästan alla som yttrat sig har varit kvinnor. Deras inlägg är som vanligt i en sådan diskussion av skiftande karaktär, några försiktigt trevande, andra starkt emotionella. När jag som maskulin varelse stillsamt spørjer om det är tillåtet att blanda sig i diskussionen, är det endast för att göra ett påpekande som hittills blott ytligt berörts men som enligt min mening är av väsentlig betydelse vid bedömningen av frågan om valfrihet i ovan angivna betydelse nämligen om hemarbetets slitsamhet.

Våra mödrar, far- och mormödrar hade det mycket besvärligt. De skulle sköta hushållet i en trång hyreslägenhet eller ett bondehemman. Detta arbete var minst lika arbetsamt som männens. Därtill hade de barnen att passa. (I arbetarklassen och småbondeklassen fick emellertid barnen i huvudsak passa sig själva, de äldre såg efter de yngre så långt det gick). "Hemmafruns" arbetsdag var mycket lång på den tiden. Här kunde man verkligen tala om slit och skitjobb, som någon sagt.

Så kom en övergångstid när industrialismen tog överhand. Kvinnan, den gifta kvinnan, trädde självmant eller driven av tvång att tjäna en penning, in i förvärvsarbete — lönearbete. Till sina tidigare arbetsplikter fick hon en ny: förvärvsarbetet utom hemmet. Undra på att frågan om valfrihet mellan förvärvsarbete och hemarbete blev aktuell. Kvinnan orkade helt enkelt inte bära denna dubbla börda.

Nu är vi inne i en ny epok. Tekniken har gjort sitt inträde också i hemmet. Arbetet med att hålla hemmet i någotsånär trivsamt skick har förenklats. I den moderna stadsvåningen eller den moderna villan eller småstugan för att inte tala om den moderna bondgården är hushållsarbetet ytterst förenklat. Köket är välinrett. Våra köksinredningsarkitekter har verkligen gjort ett gott jobb. Städningen är inget större, kraftkrävande problem. Dammsugarna är effektiva. För tvätten finns moderna tvättstugor tillgängliga. Man stoppar in tvätten i ett hål och en slant i ett annat, sätter på kaffepannan och utväxlar kvartersnyheterna med grannfruarna som har tingat eller tilldelats tvättstugan samma dag, samt hämtar ut de rena lakanen och örngotten. Småtvätten sköter man i badrummet. Specialmaskiner för den saken är snart standard. Disken är inte så besvärlig som många tror när det rinner kallt och varmt vatten i blandaren ovanför den rostfria diskhon och ett torkställ å 3: — kronor står färdigt

till frågan om hemmafruar

Denna artikel har kommit oss tillhanda från en av våra manliga läsare. Hans reflektioner kring frågan om hemmafruar stämmer ganska väl med de radikala tongångar som präglat den senaste tidens könsrollsdebatt. Kanske kan artikeln stimulera till fortsatt debatt. Alla är välkomna med sina synpunkter.

att ta emot den till nytt bruksvärde reproducerade tallriken eller kaffekoppen. Den moderna konserveringsindustrin och diskarna med djupfrysta sa-

ker har tillsammans med kylskåpen och el-ugnarnas värmeskåp också förenklat matlagningen på ett sätt som forna tiders husmödrar inte kunde drömma om.

Hemmafruns problem är för närvarande mer ett problem om att fördriva tiden än att få tiden att räcka till. Mer att bli av med ackumulerad energi än att samla krafter till arbetsuppgifterna.

Nu har — som det sagts i debatten — hemmafrun förvandlats till en statussymbol. Social statussymbol. Det anses fint att kunna hålla sig med och vara hemmafru. Det är ett yttre tecken på god inkomst = kvalificerat arbete eller klyftighet i affärer. Har vi inte här en modern yttring av den gamla manliga nedvärderingen av kvinnan? Är det inte kvinnoslaveriet som träder fram i ny kapprock? Jag tycker det och det förvånar att man från kvinnosidan inte går till storms mycket mer intensivt mot denna nya form för att konservera kvinnoslaveriet.

Kvinnorna själva måste vägra att finna sig i nedvärderingen. Så länge den s. k. valfriheten — d. v. s. frihet för kvinnorna, inte för männen, att välja mellan förvärvsarbete och hemmavaro — erkännes som allmän socialt godtagbar norm kommer det emellertid att finnas kvinnor som av en eller annan orsak föredrar rollen av hemmafru. Först när kvinnorna själva träder fram och tar sin andel och sitt ansvar i försörjningen av familjen, först då blir det kraft i slagen och först då kan kvinnorna med utsikt till framgång föra sin kamp mot manssamhällets orättfärdigheter.

Men, invändes det, många kvinnor i detta land vill gärna tjäna en egen slant, men de ges dock inga tillfällen. Riktigt. Det är inte dessa resonemanget gäller. Men det finns åtskilliga som kan få förvärvsarbete och som kan utföra sådant men som inte vill ta det. 1960 års arbetsmarknadsutredning har till och med en egen rubrik för dem: 3 b (SOU 165:9 sid. 298, 313). Och det är denna stora mängd kvinnor, som fortfarande för sig själva och för sin omgivning vill motivera sin existens som hemmafru genom att hänvisa till det slitsamma hemarbetet (ett hemarbete som numera närmast är ett hobbyjobb), som drar ner kvinnan och omöjliggör en verklig frigörelse. Ty genom sin konservativa attityd stärker de motsvarande konservatism hos männen.

Vill man verkligen bryta ner manssamhället och skapa ett jämlikhetens samhälle, då måste man börja här. Varje vuxen frisk människas skall ha rätt och plikt att försörja sig själv.

Nästa invändning är: men barnen då? Invändningen är riktigt. Men det är en helt annan sak, och där måste helt andra anspråk ställas på samhället än vad som hittills varit fallet.

Jag vädjar till er, medborgare i Amerika, som en människa angelägen om frihet och social rättvisa. Många av er anser att ert land har tjänat dessa mål och det är sant att Förenta staterna äger en revolutionär tradition vilken ursprungligen var trogen mot kampen för mänsklig frihet och samhällelig jämlikhet. Det är denna tradition som svikits av de få vilka styr USA i dag. Många av er är nog ej till fullo medvetna om i vilken utsträckning ert land behärskas av industriidkare som för sin makt delvis är beroende av stora ekonomiska försänkningar i alla delar av världen. USA kontrollerar i dag över 60 procent av jordens naturtillgångar ehuru där finns endast 6 procent av världens befolkning. Mineral och produkter från stora delar av planeten ägs av en handfull människor. Jag ber er överväga era egna ledares ord när de stundom avslöjar den exploatering de övat.

New York Times skrev 12.2.1950: "Indokina är ett byte värt ett högt pris. I norr finns där för export tenn, wolfram, mangan, kol, ris och timmer, gummi, té, peppar och hudar. Redan före andra världskriget gav Indokina en utdelning som uppskattades till 300 miljoner dollar om året."

Ett år senare

sade en av USA:s State departments rådgivare följande: "Vi har endast till en del exploaterat Sydöstasiens resurser. Icke desto mindre har Sydostasien levererat 90 procent av världens rågummi, 60 procent av dess tenn och 80 procent av dess kopra och kokosnötolja. Det har betydande mängder socker, té, kaffe, tobak, sisalhampa, frukter, kryddor, naturliga hartser, bergolja, järn, olja och bauxit (aluminiummineral)."

Och 1953 medan fransmännen ännu var kvar i Vietnam och stred med stöd av USA sade president Eisenhower: "Låt oss nu antaga att vi skulle förlora Indokina. Om Indokina går så upphör det tenn och wolfram som vi så högt värderar att komma. Vi söker efter den minst kostsamma utvägen att förhindra något förfärligt — förlusten av vår möjlighet att få vad vi önskar från Indokinas territorium och från Sydostasien!"

Detta klagör att kriget i Vietnam är ett krig likt det som tyskarna utkämpade i Östeuropa. Det är ett krig som avser att garantera fortsatt kontroll av Amerikas kapitalister över områdets rikedomar. När vi betänker att de fantastiska penningssummor som används till rustningar går till kontrakt för de industrier i vilkas styrelser sitter de generaler som begärt vapnen så inser vi att militären och storindustrin har bildat en allians till ömsesidig fördel.

Sanningen är

att folkets motstånd i Vietnam är en

motsvarighet till Amerikas revolutionära motstånd mot engelsmännen som kontrollerade de amerikanska koloniernas ekonomiska och politiska liv under 1800-talet. Vietnams motståndsrörelse är en motsvarighet till maquisen i Frankrike, till partisanerna i Jugoslavien och motståndsrörelsen i Norge och Danmark mot den nazistiska ockupationen. Detta är förklaringen till att ett litet bondefolk är i stånd att hålla ut mot en väldig armé från jordens mäktigaste industrialiserade nation.

Jag vädjar till er att betänka vad USA:s regering gjort mot Vietnams folk. Kan ni i era hjärtan försvara an-

Bertrand Russells vädjan till Amerikas samvete i fråga om Vietnam

vändningen av giftiga kemikalier och giftgas, bombning till mättnad av hela landet med napalm och fosfor? Fastän den amerikanska pressen ljuger om dessa ting är det dokumentära materialet angående dessa gasers och kemikaliers natur överväldigande. De är giftiga och de kan döda. Napalm och fosfor bränner tills offret förvandlats till en sjudande massa. USA har också använt vapen sådana som den "lata hunden", dvs. en bomb innehållande 10.000 rakbladsskarpa stålspån. De bybor mot vilka dessa ondskefulla vapen ständigt riktas skärs i trasor av pilarna. I en tätbefolkad provins har 100 miljoner rakbladsskarpa stålspån fällts under 13 månader.

Än mer avslöjande och förfärligt är att flera vietnameser dog under Diems regim från 1954 till 1960 när Vitanams partisaner började sitt väpnade motstånd mot den amerikanska ockupatio-

nen i Sydvietnam. Det som tidningarna kallat "Vietcong" är i själva verket en bred samverkan liksom folkfronterna i Europa innefattande alla politiska åsiktsriktningar från katoliker till kommunister. Den nationella befrielsefronten har folkets varmaste stöd och endast de uppsåtligt blinda kan undgå att se detta. Vet ni att 8 miljoner vietnameser sattes i interneringsläger som tvångsarbetare med taggråd och beväpnade patruller? Vet ni att detta skedde under ledning av USA:s regering och att tortyr och brutala mord ständigt förekom i dessa läger? Är ni medveten om att de gaser och kemikalier som under fem år använts i Vietnam vållar blindhet, förlamar, kväver, orsakar kramper och leder till en outhärdlig död? Försök tänka er vad det skulle innebära om en fiende bombade USA och ockuperade det under 12 år. Hur skulle ni känna det om en främmande makt hade mättat New York, Chicago, Los Angeles, St Louis, San Francisco och Miami med napalm, fosfor och "lata hundar"? Vad skulle ni göra om en ockupationsarmé använde dessa giftiga gaser och kemikalier i varje liten stad och by dit den kom? Kan ni verkligen tro att det amerikanska folket skulle välkomna en så grym angripare? Faktum är att människor överallt i världen har kommit att betrakta de män som kontrollerar USA:s regering som brutala tyranner, vilka handlar i eget ekonomiskt intresse och utrotar varje folk som är dåraktigt nog att kämpa mot denna nakna exploatering och aggression.

När USA började

sitt krig mot vietnameserna efter att ha betalat hela det franska kriget mot samma folk ägde USA:s försvarsdepartement egendom värderad till 160 miljarder dollars. Detta värde har sen dess fördubblats. USA:s försvarsdepartement är världens största organisation, den äger 13 miljoner hektar mark i USA och miljoner mer i främmande länder. Vid detta laget går med än tre fjärdedelar av alla utgifter till nuvarande krig eller till förberedelser av kommande krig. Miljarder dollars läggs i USA-militärens fickor och därmed får Pentagon en ekonomisk makt som berör varje område av Amerikas liv. Militära tillgångar i USA är tre gånger så stora som de sammanlagda tillgångarna för US Steel, Metropolitan Life Insurance, American Telephone & Telegraph, General Motors och Standard Oil. Försvarsdepartementet sysselsätter tre gånger så många människor som alla dessa stora världsföretag sammanräknade. Dollarmiljarderna för militärkontrakt levereras av Pentagon och kontrakten fullgörs av storindustrin. År 1960 användes 21 miljarder dollars för militär-

ändamål. Denna kolossala summa delades mellan tio korporationer och fem av dem fick nära en miljard vardera.

Jag ber er omsorgsfullt betänka att i dessa samma korporationers kontor sitter 1.400 officerare, därav 261 generaler och officerare, i chefsställning. General Dynamics har 187 officerare, 27 generaler och amiraler och den förutvarande Secretary of the Army bland sina anställda. Detta är en hälskande kast som stannar vid makten vem som än väljs att nominellt bekläda offentliga ämbeten och varje president finner sig nödsakad att tjäna denna allsmåttiga grupps intressen. Så har Amerikas demokrati förlorat liv och mening ty folket kan ej avlägsna de män som i verkligheten styr det.

Det är denna maktkoncentration som gör det nödvändigt för Pentagon och storindustrin att fortsätta kapprustningen för dess egen skull. Subkontrakten som lämnas till smärre industrier och krigsleverantörer involverar varje stad i Amerika och påverkar så jobb för miljoner människor. Fyra miljoner arbetar åt försvarsdepartementet. Dess avlöningslista är på 12 miljarder dollars, dubbelt så mycket som USA:s automobilindustri. Ytterligare fyra miljoner arbetar direkt i rustningsindustrierna. I många städer svarar militärproduktionen för så mycket som 80 procent av allt fabriksarbete. Mer än 50 procent av USA:s bruttonationalprodukt används till militärutgifter. Detta väldiga militärsystem täcker världen med över 3.000 militärbaser för det enkla ändamålet att skydda det imperium som så klart beskrevs i de uttalanden av president Eisenhower, State departments rådgivare och New York Times, vilka jag tidigare nämnt. Från Vietnam till Dominikanska republiken, från Mellersta östern till Kongo bestämmer några få stora korporationers ekonomiska intressen i förbund med rustningsindustrin och militären det som händer med amerikanska medborgares liv. På deras order invaderar och förtrycker USA svältande och hjälplösa folk.

Och trots

USA:s enorma rikedom, trots det faktum att med endast 6 procent av jordens befolkning nära två tredjedelar av dess tillgångar ägs av USA, trots dess kontroll över världens olja, kobolt, wolfram, järnmalm, gummi och andra vitala produkter, trots de väldiga vinster som görs av några få korporationer i Amerika på bekostnad av mass-svält bland jordens folk, trots allt detta så lever 66 miljoner amerikanare i fattigdom. Amerikas städer är fyllda av slumområden. De fattiga bär skattebördan och utkämpar de koloniala och anfallskrigen. Jag ber er alla att se de händelser som dagligen äger rum omkring

er i deras sammanhang, använd er intelligens och försök att genomskåda det system som tagit makten i USA och förvandlat dess samhällsliv till en grotesk arsenal för ett världsimperium. Den väldiga krigsmaskinen, de stora industrikoncernerna och deras underrättelseväsen betraktas av folken i tre hela världsdelar som deras förnämsta fiende i världen och källan till deras nöd och hunger. Om vi ser på de regeringar som för sin tillvaro är beroende av amerikansk militärstyrka så finner vi alltid regimer som stöder de rika, jordägarna och de stora kapitalisterna. Detta gäller om Brasilien, om Peru, om Venezuela, om Thailand, om Sydkorea, om Japan. Det är sanningen i hela världen.

Följden av detta är att USA för att undertrycka en nationell revolution sådan det vietnamesiska folkets stora hi-

"Kan ni i era hjärtan förstå användningen av giftiga kemikalier och giftgas, bombning till mättnad av hela landet med napalm och fosfor?"

storiska resning är nödsakad att uppföra sig så som japanerna uppförde sig i Sydostasien. Detta är bokstavligen sant. Koncentrationslägren som jag talat om och vilka samlade nära 60 procent av Sydvietnams bondebefolkning var platser för tortyr, massakrer och massbegravningar. De speciella experimentvapnen som gas, kemikalier och napalm är lika förskräckliga som något nazisterna använde under andra världskriget. Det är sant att nazisterna systematiskt utrotade judarna och att USA inte ännu gjort något jämförbart i Vietnam. Men med undantag av judarnas utrotning har allt det som tyskarna gjorde i Östeuropa upprepats av USA i Vietnam i större skala och med en effektivitet som är mer förfärande och mera fulländad.

I strid mot högtidliga internationella överenskommelser, undertecknade av

amerikanska presidenter och ratificerade av amerikanska kongressen har Johnsons regering begått krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och brott mot freden. Den har begått dessa brott emedan Johnson-regeringen är till för att upprätthålla USA:s industrimagnaters och deras militära tjänares ekonomiska exploatering av och militära herravälde över underkuvade folk. CIA som har en budget 15 gånger större än hela USA:s diplomatiska verksamhet är inblandat i mord på statsöverhuvuden och stämplingar mot suveräna regeringar. Denna ödesdigra aktivitet är avsedd att förstöra ledningen och organisationen inom folk som kämpar för att frigöra sig från det kvävande greppet av amerikansk ekonomisk och politisk dominans. USA:s militarism är oskiljaktig från den rovgiriga kapitalism som skapade fattigdom bland amerikanerna själva så nyss att minnet ännu lever i den nuvarande generationen. Väsentligen samma motiv har lett till barbariska och grymma död i stor skala i Vietnam.

Jag har väddjat

till intellektuella och framstående oberoende män och kvinnor från alla delar av världen att delta i ett internationellt tribunal mot krigsförbrytelser. Man skall höra vittnesbörd om USA:s regerings brottsliga handlingar i Vietnam. Ni minns att tyskarna ansågs skyldiga om de hade fogat sig i och accepterat sin regerings brott. Ingen ansåg det vara en tillräcklig ursäkt för tyskarnas att säga att de kände till gas-kamrarna och koncentrationslägren, tortyren och stympningarna men inte kunde hindra dem. Jag väddar till er som människor till människor. Kom ihåg er mänsklighet och er egen självaktning. Kriget mot Vietnams folk är barbariskt. Det är ett anfalls- och erövringskrig. Under det amerikanska frihetskriget behövde ingen tala om för amerikanerna ändamålet med deras kamp eller ta ut någon till krigstjänst mot hans vilja. Det var inte heller nödvändigt för amerikanska soldater att färdas 1.500 mil till ett annat land. I Amerikas revolutionskrig mot utländska trupper kämpade amerikanerna på fält och i skogar fastän de var trasiga och fastän ockupationsarmén var sin tids starkaste. Amerikanerna kämpade mot angripna ehuru de var hungriga och fattiga och de kämpade från hus till hus.

I det befrielsekriget kallades de amerikanska revolutionärerna terrorister och det var kolonialmakten som gav dem benämningar som rebeller och pack. Den amerikanska nationens hjältar svarade med Nathan Hale's och Patrick Henrys ord. Känslan "giv mig

Fortsättning på sidan 15

LEVEÄNIEMI

gruvan där man satsar på kvinnorna

Kvinnoindustri. Hur många sätter inte det ordet i samband med låglönegrupper, hur många för inte fram det som ett fagert löfte i valtider och hur många tror inte, fortfarande år 1966, att det måste finnas speciella industrier för kvinnlig arbetskraft. Där vårt förbund tagit aktiv del i arbetet med att lösa sysselsättningsfrågorna även för den kvinnliga delen av befolkningen har vi för länge sedan spolat begreppet kvinnoindustri. Och sedan vi gjort ett besök i Leveäniemi, LKAB:s nytillskott i Svappavaara, är vi beredda först och främst att högt och ljudligt deklarera, att nu beror det enbart på kvinnorna själva om procenten kvinnor bland gruvbolagets anställda ska höjas.

Platschef Viking Sjöstrand och ingenjör Allan Lindholm, som tar emot oss, berättar att man från bolagets sida från början medvetet satsat på kvinnlig arbetskraft. Man gjorde en beräkning som visade att minst 25 procent av de anställda kan utgöras av kvinnor vad arbetets art beträffar. Denna satsning hade inte enbart företagsekonomiska aspekter — när anläggningen är helt utbyggd kan det ju t. ex. vara förmånligt att endast behöva ha en bostad för två anställda — utan trixelfaktorer och tanken på att uppnå balans i samhället fanns också bakom. Gruvarbetet anses av hävd vara männen förbehållet. På platser där gruvindustrin varit den dominerande, i många fall den enda, har det därför inte funnits arbete för kvinnorna. I vår tid, då kvinnan inte bara av ekonomiska skäl, utan ock-

så därför att hon trivs med förvärvsarbete och vill använda sig av en många gånger lång utbildning, söker arbete utanför hemmet, då påverkar naturligtvis möjligheterna för henne att få sådant familjens beslut om bostadsort.

Så långt som till 25 procent kvinnliga anställda har man inte kommit i Leveäniemi. Den aktuella siffran rör sig kring 10 procent. Av dessa har många kvinnor arbete i kontor, restaurang och andra konventionella kvinnoarbetsplatser. Men vi finner kvinnor även som maskinskötare i sovrings- och anrikningsverk, som provtagare, som förrädsarbetare och som portvakter. De senare utgörs endast av kvinnor, medan det i de övriga grupperna finns både män och kvinnor utan några könsskillnader i lönehänseende.

Vad kan då orsaken vara att antalet kvinnliga anställda trots en positiv inställning från företagsledningens sida inte nått mer än knappt hälften av det planerade? Platschef Sjöstrands svar kommer utan tvekan: Kvinnorna saknar konkurrensförmåga. I denna landsända där det fortfarande finns tillgång till arbetskraft anställer man givetvis en sökande med yrkesskola och ibland till och med några års praktik före en flicka utan någon utbildning som söker samma arbete. Återigen en bekräftelse på hur nödvändigt det är att få en ändring på synsättet när det gäller flickornas val av utbildningsvägar.

Arbetet i Leveäniemi är i hög grad auto-

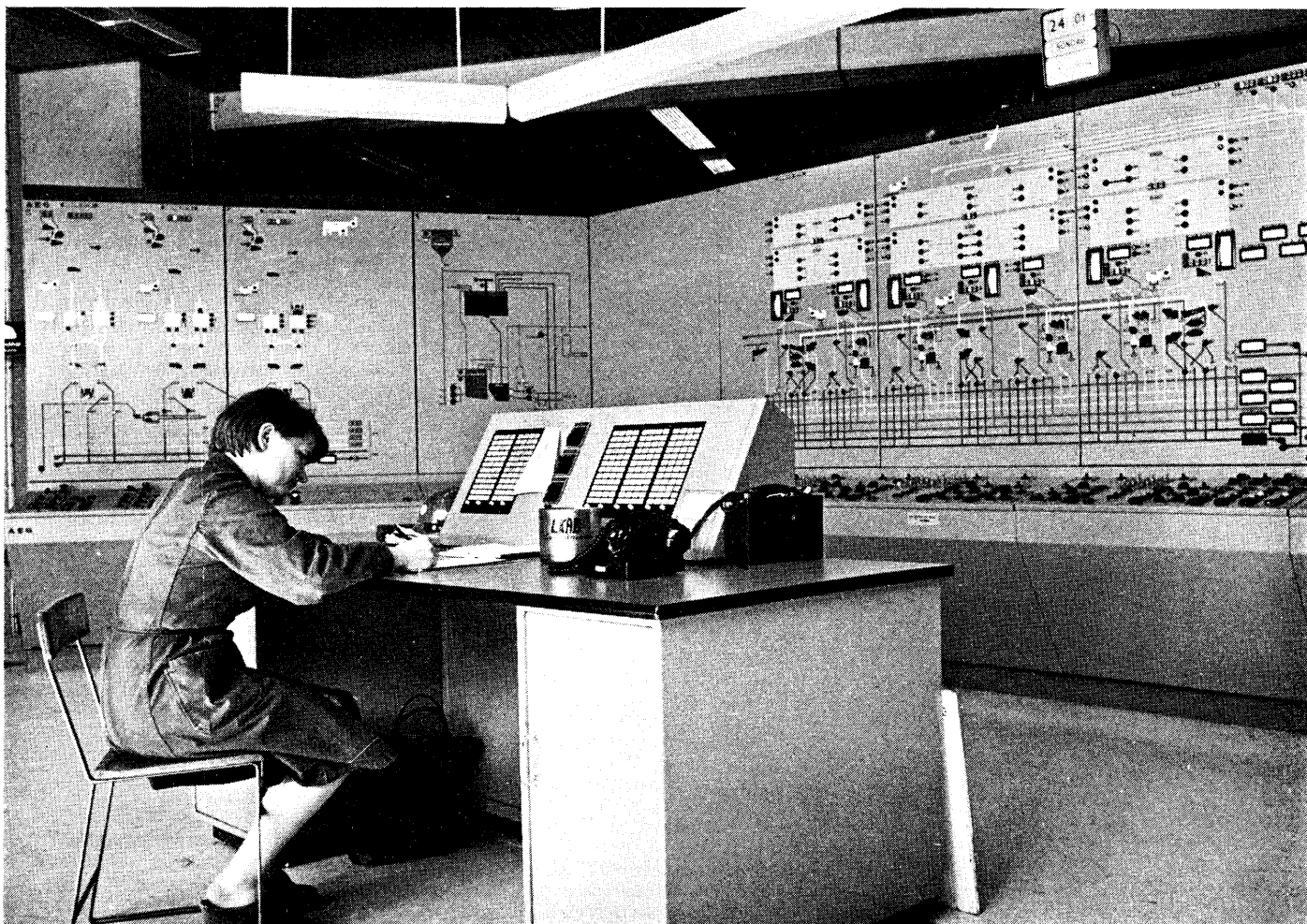
matiserat. Maskinkraft ersätter muskelkraft i större utsträckning än tidigare i gruvarbetet. Men visst finns det ännu arbetsmoment som kan betraktas som rena grovgörot. Och visst finns det fortfarande arbeten som är olämpliga ur fysisk synpunkt för kvinnliga anställda. För en maskinskötare kan det t. ex. av och till bli fråga om skottning och detta frestar på ryggen för vem som helst. Unga flickor som man haft anställda på dessa platser har stått under särskilt noggrann läkarkontroll och i något fall har det också visat sig nödvändigt med omplacering.

I Svappavaara och i trakten runt om finns kvinnor som uttalat intresse för anställning i LKAB. Att de inte gjort slag i saken beror i många fall på att de inte anser sig kunna ordna barntillsynen på ett tillfredsställande sätt. Enligt uppgift från kommunalt håll finns det familjedaghem att tillgå men vid ett besök i Svappavaara tycker man sig spåra en viss tvekan hos kvinnorna att använda sig av den möjligheten. Stadens styrande kunde i vintras ta del av ett förslag från socialchefen om en integrerad barnstuga i Svappavaara. Förslaget förkastades främst med motiveringen att det inte fanns något uttalat behov av daghemsplatser. Det går inte att befria sig från uppfattningen att detta är ett i högsta grad kortsynt resonemang. Alternativet daghem med utbildad personal är uppenbarligen det man föredrar. Många kvinnor skulle säkerligen söka arbete om det funnes daghem. Och det gällde ju en integrerad barnstuga — en kombination av daghem-lekskola-fritidshem — vilket gör motståndet än mer svårförståeligt. Förmånen att gå i lekskola ska väl ändå inte förmenas svappavabarnen.

Doris Wilén är 26 år och bor i Skaulo, varifrån hon färdas tre mil till och från arbetsplatsen. Hon började sin anställning i kontrollrummet, men fann detta alltför stillasittande och tråkigt. Nu ingår hon i en produktionsgrupp och har till uppgift att kontrollera en del för en oinitierad väl så komplicerade maskiner. I det jobbet får hon ofta ta till spaden och skotta, men hon tycker inte själv att det är så mycket att orda om. Man vänjer sig, säger hon, och betonar att hon trivs väldigt bra i sitt jobb och med sina manliga arbetskamrater. Doris Wilén kan inte tänka sig att byta till ett "kvinnligt" jobb.

Nybyggda hyreshus i Svappavaara. Allt är inte riktigt i ordningställt, men på lekplatser har barnens klätterställningar och rutschbanor monterats upp.

Här en bild av Doris Wilén då hon alltså har sitt arbete i det stora kontrollrummet. Nu har hon alltså bytt till ett mera rörligt jobb och ingår i en produktionsgrupp där det bl. a. gäller att ha gott handlag med nog så invecklade maskiner.

I rummet där vi samtalar med Doris Wilén sitter också förmannen Haara. Hans entusiasm över kvinnliga anställda är sannoligen inte överväldigande. Petgörat på provtagnings anser han vara just lämpat för dem, men i maskinpassningen tycker han inte kvinnorna hör hemma. Man vill inte sätta dom på tungt jobb, säger han med någon sorts missriktad ridderlighet. Vi tar nog ändå mer fasta på Doris Wiléns försäkran att "man vänjer sig".

I kontrollrummet möter vi Anna-Lisa Drugge, till vars jobb det hör att köra igång och stanna hela det imponerande verket. Hon arbetar i två skift och har en grundlön på 8:50 i timmen. Hon tillhör också en produktionsgrupp och lönetilläggen är beroende på hur jobbet flyter. Står någon del stilla så blir det avdrag. Anna-Lisa och hennes kolleger håller uppsikt över en enorm skärm där lampor blinkar om någonting är på tok. Utbildningen har Anna-Lisa fått inom företaget och detsamma gäller många andra anställda.

Förutom kurser på den egna arbetsplatsen kan de anställda få delta i företagets kurser i Kiruna, Malmberget och på andra platser.

Redan under samtalet med platschefen hade vi hört talas om en fru Johansson, anställd på anrikningsverket, provtagningsavdelningen, och en av dem det införts månadslön för. Hon sades fungera som lagbas på sin avdelning och vi tänkte oss genast en kvinna med pondus och åtskilliga lager skinn på näsan.

Den som mötte oss och presenterade sig som Ann-Mari Johansson var en 20-årig blond och söt flicka. Naturlig säkerhet gav

henne pondus och man förstår med ens att både företagsledning och arbetskamrater gillar henne högt och rent. Ann-Mari Johansson har provat på jobbet på separatorplanet, där skottning och maskinpassning ingick i uppgifterna. Nu basar hon alltså på provtagnings och trivs utmärkt. Hon har sedan en tid en månadslön på 1.900 kronor och är mycket nöjd med det eftersom hon

TEXT:

Eivor Marklund

Margot Daimar

FOTO:

E. Marklund

B. Rönnberg

då inte är beroende av skiftande ackordsresultat. Efter folkskolan arbetade Ann-Mari som hembiträde, men när maken sökte till LKAB i Svappavara så bad hon honom söka ett arbete för henne också. Så gick det till och nu har de båda allt gemensamt — arbetsplatsen, hemmet, med tvååriga sonen Lars-Ola, som ses till av hembiträde när både mamma och pappa är borta, och slutligen också fritiden, som bl. a. ägnas åt fackligt arbete. Makarna Johansson sitter båda i avdelningsstyrelsen!

Vi får en vision av framtidens familj när vi talar med Ann-Mari och ber därför att få träffa familjen också. Det ordnas lätt med ett telefonsamtal till maken, som har ständigt förmiddagsskift och är hemma klockan tre, medan Ann-Mari själv arbetar mellan åtta och fem.

I en trivsamt tvårummare i Erskine-skapselen Ormen Långe finner vi så Lars Johansson och lille Lars-Ola. Middagsförberedelserna har pappa Lars inte börjat med men han anser det alldeles självklart att han ska göra sin del av hemarbetet när nu båda arbetar. Så bjuder han på en kopp gott kaffe och berättar under tiden att han nog är en smula fundersam om Ann-Mari ska orka med sitt dubbelarbete i längden. Samtidigt är han medveten om att hon trivs och är mycket uppskattad i sitt arbete, så han förstår att det nog inte blir lätt att få henne att sluta. Familjen Johansson hör till dem som i höst flyttar in i ett av de egna som HSB på LKAB:s beställning uppför i Svappavara. Kostnaderna i samband med det gör att bådas inkomst behövs och man är också klar över att arbetsbördan kommer att öka. I ett egna hem finns det alltid jobb som ska göras. Men man gör den här satsningen därför att man trivs här och vill stanna. Lars Johansson har provat på en tids arbete söderut, men vill helst bli kvar här.

Naturligtvis tittar vi också in i den snart inflyttningsklara villan, där Lars-Ola genast visar sin uppskattning av de tomma rummen med goda lektyr. Och utanför huset finns en lekplats och en bit ifrån den skolan, när det blir aktuellt...

Måsen

av Liam O'Flaherty

Hela familjen Deacy satt samlad kring matbordet på Kilfinnan efter kvällsmålet och höll rådslag i en ganska tryckt stämning. Det var bara tre dagar kvar till det årliga point-to-point-loppet i Coolagh Hunt. Och de hade ingen som kunde rida den femåriga valacken, Måsen, som de hade hoppats att vinna Liosbawn-pokalen med. Det var den äldste sonen, Roger, som var 20 år, som skulle ridit den. Nu satt han vid nedre änden av bordet med högra armen i spjälförband. Han hade brutit den för fjorton dagar sen då han höll på att träna Måsen över hinder.

De hade försökt överallt att få tag i någon som kunde ersätta Roger, men utan att lyckas. Svårigheten var att den grå valacken aldrig ville låta någon annan hålla sig kvar på hans rygg mer än ett par sekunder. Situationen såg hopplös ut.

"Vi måste försöka hitta någon", sa Roger och bröt en lång tystnad. "Jag har ju sagt dig att Måsen är i verkligheten inte vild av sig. Han är bara lite nervös, och det är bara några få människor han tycker om. Om vi bara kunde hitta någon som kunde tycka om att rida honom, så skulle han..."

"Det är ingen idé att du försöker lura dig själv längre, Roger", avbröt Deacy i dyster ton. "Vi kan inte finna någon annan som kan rida honom. Det är hela saken. Det är vår vanliga olycka. Det är Deacy-olyckan. Det lönar sig inte att kämpa emot den. Den har förföljt mig i hela mitt liv."

"Vad är det för struntprat", sa fru Deacy.

"Det är sanningen, Dorothy", sa Deacy. "Det borde du veta efter att ha varit gift med mig i tjugotvå år."

"Det finns inte något sådant som Deacy-olyckan", sa fru Deacy. "Jag är trött och led på att höra det användas som undanflykter för oduglighet, lathet och galenskap."

Deacy såg sanningen att säga lite galen ut då han stirrade på sin fru. Han var en lång, lite ranglig karl på sextioett år, med ett vilt uttryck i ögonen. Han hade ett stort ärr över ena tinningen. Det hade han fått i ett elakt fall då han som ung hade ridit ett hinderlopp.

"Nej, nu får det vara nog!" skrek han. "Det är just fina saker att säga rätt upp i ansiktet på barnen i ett ögonblick som detta när man befinner sig nere på botten och ett vänligt ord till tröst och råd kanske skulle kunna hjälpa mig att komma ut ur svårigheterna. Du är minsann en fin partner för en man! Verkligen en fin partner!"

"Ta det lugnt, far", sa Roger. "Bry dig inte om mor. Hon tycker bara om att höra sig själv prata."

"Jag vill inte höra mer av dina oförskämtheter, Roger", sa fru Deacy. "Sedan du började gå i din fars fotspår med spel och vadhållning, så har du förlorat alla spår av god uppföstran och respekt för äldre. Du har blivit en äkta Deacy."

"Ge er nu alltsammans", sa faster Penelope. "Uppför er ordentligt. Ni får inte tag i någon ryttare genom att skälla på varandra. Om det hade funnits något att vinna på utskällning, så skulle den här familjen vara den rikaste i världen."

Deacy slog knytnäven i bordet och svor.

"Tala om otur", mumlade han. "Här har jag strävat hela mitt liv för att få fram en god häst för hinderlöpning. Jag lyckades till slut att finna en. Han är verkligen en bra häst. Det är inga tvivel om det. Jag kan begå min salighets ed på att han inte bara är bra, utan en verkligt stor häst även om han ännu inte prövats i ett lopp mot förstklassiga konkurrenter. Om jag bara kunde få honom riktigt på tårna, så skulle han ge mig tio tusen pund inom ett år."

"Tiotusen, struntprat...", utbrast fru Deacy.

"Det är sant vartenda ord!" skrek Deacy upphetsat. "Det finns massvis av utsultna engelsmän som kommer hit till Irland för att äta gott irländskt kött. Deras fickor är proppfulla av pengar. När de har fått sig ett par goda biffar under västen är de så lyckliga att de allesammans bara har en önskan, nämligen att få köpa sig en bra häst och vinna Grand National. De betalar fantastiska summor för ett gammalt ök som inte ens kan tjäna in till havren."

"Tiotusen, struntprat", upprepade fru Deacy. "Om du bara hade brukat jorden och fött upp husdjur..."

"Han har rätt, mor", avbröt Roger. "Det är sant som han säger. Jag vet att lord Dilisk fick fyratusen härom dagen för en häst som heter Narren, en som han köpte av Barney Gouldrich för trehundrafemtio pund bara för tio månader sen. Minns du det, far? Alla sa att han var tokig som gav trehundrafemtio för den."

"Ja, det är så sant som det är sagt!" sa Deacy. "Han fick fyratusen för Narren, en häst på tio år som aldrig hade kommit längre än till tredje plats. Smart kille, den där Dilisk. Å! Jag skulle vara lika smart om jag bara kunde få tag i nån som kunde rida Måsen. Om jag kunde vinna Liosbawn-pokalen med honom och ett par andra lopp, så skulle jag ha tillräckligt med pengar för att anmäla honom till de stora lopp. Då kunde jag fara till Punchetown med honom nästa år, och om han vann där så skulle han räknas som en ung champion. Jag kunde få massvis med pengar för honom."

"Alla Deacyer är födda galna", sa fru Deacy. "Och dom dör galna utan minsta uns av förnuft under hela livet. Om du bara kunde prestera lite hederligt arbete, istället för att drömma om alla dessa omöjliga chanser att bli rik i ett nafs, så skulle vi inte ha så mycket skulder på banken och inte behöva skämmas för att visa oss på stan för allt och alla vi är skyldiga."

"Det ligger mycket i det du säger, Do-

rothy", sa Penelope, "men jag skulle nog ha lust att erinra dig om att din egen familj, Fitzmauricerna, inte är något särskilt gott exempel på arbetsamhet och framgång. Eller är dom det?"

"Nu får det vara nog, Penelope", sa Deacy. "Bli nu inte alltför personlig."

"För himmelens skull", skrek Brian, en rödhårig pojke på sjutton år, "kan inte ni gamla försöka finna någon som kan rida Måsen istället för att gråla och hålla ett sånt kakalorum?"

"Jag är den mest olyckliga man som finns i denna värld", sa Deacy. "Då jag just hade gett upp hoppet om att få fram en bra häst, så gav mig den heliga försvennen en verklig champion. Och så skulle det då visa sig att denna champion var vild och omedgörlig."

"Måsen är inte vild, far", utbrast Roger indignerat. "Varför ska du hålla på och säga att han är vild?"

"Om han inte är vild, så ska jag äta upp min hatt", sa Deacy. "Det djuret är den vildaste skapelse jag någonsin har sett."

"Han är verkligen både snäll och hygglig mot dem han själv tycker om", sa Roger, "och han har en mun som en ängel. Hur kan man vara vild när man har en sådan mun?"

"När det där djuret ser mig komma", sa Deacy, "så visar han tänderna och sätter igång ett vrål som skulle kunna få hjärtat att hoppa ur kroppen på en Zulu-krigare."

"Det är bara nerverna", sa Roger. "Han är väldigt känslig. Det är bara några få människor han litar på."

"Sa du några få?" ropade Deacy. "Du är den ende han låter komma i närheten av sig, och det bevisar mer än väl att han är galen. Alla galna hästar uppför sig på det sättet att de bara låter en enda människa komma i närheten av sig. Å! Vad hjälper det att prata? Det är Deacy-familjens olycka som ständigt förföljer mig."

"Nu låter han också Penelope komma i närheten av sig", fortsatte Roger. "och det bevisar att han ingalunda är galen. Han tycker bättre om henne än om mej. Är det inte sant, tant Penelope?"

"Jo, det gör han", sa fru Deacy ondskefullt, "men det bevisar bara att han är spritt sprängande galen".

"Du låter inte chanserna gå dej förbi, Dorothy", sa Penelope. "Eller hur?"

Det yngsta barnet, en flicka på sexton, som hette Charlotte, kom med ett överraskande förslag.

"Om han nu tycker så bra om faster Penelope", sa hon med djup röst, "varför kan inte hon rida honom i loppet?"

Deacy och de tre barnen tittade alla ivrigt på faster Penelope. Fru Deacy fnyste full av förakt och fortsatte att sticka på sin jumper.

"Det är riktigt", sa faster Penelope förtrytsamt och sköt stolen tillbaka. "Och göra narr av en gammal kärring. Vad kommer härnäst?"

Hon var sextiotre år och var mycket lik sin bror, lång och ranglig, med vilda, mörka ögon, som gav det rödlätta ansiktet en lätt anstrykning av galenskap. Hon hade ett vackert huvud med stålgrått hår. I sin ungdom hade hon varit en duktig ryttare. Hon hade med viss framgång ridit piont-to-piontlopp. På de senaste tjuo åren hade hon emellertid inte ridit därför att hennes syn var litet dålig. Annars var hon stark och vital. Hon hade ord om sig att vara den bästa fotgängaren i distriktet.

De tre barnen samlade sig kring henne och protesterade högljutt mot beskyllningen att de skulle ha gjort narr av henne.

"Det är en strålande idé", ropade Roger.

"Varför har vi inte kommit på det för

länge sedan", sa Brian. "Du är den bästa ryttaren här i trakten. Jag hörde Jack Hynes, veterinären, säga det. Han om någon ska väl kunna bedöma det, så god ryttare som han själv är."

"Jag har tänkt på det i två dagar, faster Penelope", sa Charlotte med högtidlig röst. "men jag fick ingen chans att säga det".

Deacy slog knytnäven i bordet och sa mörkt: "Sitt ner, barn, och prata inte smörja. Ni vet mycket väl att en kvinna i Penelopes ålder inte kan tåma ett sånt vilddjur som Måsen i ett lopp på den distansen. Herregud! När hästen blir ivrig..."

"Du tar fel, far", stönade Roger. "Måsen är verkligen så snäll..."

"Du måste också komma ihåg, Roger", avbröt fru Deacy, "att faster Penelope är blind som en höna".

"Det är jag visst inte", ropade faster Penelope förtörnad. "Jag ser mycket bättre än du, Dorothy. Jag ser alldeles utmärkt med mina glasögon. Bara för att bevisa det, så ska jag sätta mig upp på Måsen i morgon dag och hoppa över ett par av hindren där ute."

De tre barnen jublade.

"Snälla, gamla faster Penelope!" ropade Roger. "Jag visste att du var av den rätta sorten."

"Ta det lugnt nu, barn", sa Deacy och reste sig. "Vi ska inte prata dumheter. Jag kan inte låta Penelope rida den hästen. Jag kommer aldrig att kunna förlåta mig själv om det händer henne någonting."

"Var inte dum, John", sa Penelope lite stramt. "Jag kan rida lika bra som någonsin tidigare. Jag har bara lust att visa Dorothy att jag inte är blind."

Deacy strök sig om hakan. Det kom en vild glimt i hans ögon då han såg på systern. Hans hjärta började slå fortare.

"All right, Penelope", sa han och hade lite svårt att dra andan. "Om du verkligen har lust att pröva honom i morgon..."

Penelope var som ett barn nästa morgon, då hon klättrade upp på ryggen på den stora hästen, med glasögon på näsan, iförd en grå tröja och ridbyxor.

"Var försiktig nu", ropade Deacy till henne när han stod på betryggande avstånd. Han vågade inte komma närmare av fruktan att hetsa upp hästen.

"Dumheter", sa Penelope. "Släpp tömmarna nu, Roger. Varför är ni så nervösa allesammans? Man skulle kunna tro att jag var en fyra års jäntunge som skulle ta sin första ridlektion."

Hon pratade med hästen och styrde honom försiktigt ut ur hästhagen mot den stora banan, där Deacy byggt upp olika hinder för sin träning av unga hästar. Måsen uppförde sig på intet sätt som ett vilddjur. Han åtlödde henne på det mest fogliga sätt. Efter att ha låtit honom skritta runt litet på banan satte hon honom i galopp och styrde han mot ett av hindren. Han seglade elegant över det. Penelope visste att hon inte hade förlorat något av sin gamla skicklighet under de år hon hållit sig borta från sadeln. Hon höll igen honom efter nedslaget som en professionell ryttare.

Barnen jublade i högan sky där de stod och följde hästen och den lilla gamla kvinnan med ögonen, som så fint tog sig över hindret. Deacy log.

"Vad var det jag sa, far?" ropade Roger. "Måsen är from som ett lamm mot dem som han tycker om. Se på honom nu när han tar nästa. Han är född för hinderlopp. Han hoppar som en hjort."

Penelope och hästen tog det andra och det tredje hindret med samma prickfria stil. Så återvände de till hästhagen.

"Där kan ni själva se", sa Penelope efter

att de hade hjälpt henne ner. "Detta bevisar att jag sannerligen inte är blind."

"Du är fantastisk", sa Deacy, "men tror du att du skulle kunna klara fyra miles på Liosbawn? Det är ett hårt jobb."

"Jag kan försöka", sa Penelope bister, "eftersom det inte finns någon annan som kan klara det. Jag vet att du satsar mycket på att vinna det loppet, John. Jag vet hur mycket det betyder för dig. Personligen är jag lika ivrig som du att Måsen ska skaffa sig ett gott namn. Jag älskar det djuret. Jag anser att han är en verkligt stor häst, och jag vill gärna att hela världen ska få veta hur bra han i verkligheten är."

Barnen jublade igen och kramade fastern.

"Det avgör saken", sa Deacy. "Vi anmäler oss, och Penelope ska rida. Nu måste vi se till att ordna så att vi kan få ihop det nödvändigaste till en hygglig insats i vadhållningen. Lord Dilisk ställer upp med en stor favorit så vi skulle åtminstone sätta fem mot en på Måsen."

Han använde de närmaste dagarna för att försöka skaffa pengar. Det visade sig vara svårt, för han hade ingen kredit i hela distriktet. Ingen ville låna honom så mycket som en penny. Till slut klarade han i varje fall att skrapa ihop fyrtiosju pund genom att sälja en ny uppsättning seldon och en del andra saker. För att vara helt exakt så fick han fyrtiofem pund och en flaska brännvin.

"Det är inte mycket", sa han till familjen vid frukostbordet dagen före loppet, "men det är i alla fall en början. Om jag kan få en fyra eller fem gånger pengarna, så kommer vi att ha tvåhundra pund att sätta in i nästa lopp."

I samma ögonblick kastade Penelope fram fem pund på bordet framför brodern och bad honom satsa dem åt henne.

"Det är allt jag har kvar", sa hon, "av de pengar som fabrrör Anthony satte av åt mig för aderton år sen".

"Bravo", ropade Deacy.

"Ni binder ris åt egen rygg", sa fru Deacy bittert. "För ögonblicket vet jag inte var jag ska få tag i lite te eller ett köttstycke på kredit."

Det var verkligen en förfärlig dag med stark bläst och emellanåt häftiga hagelskurar. Det var fruktansvärt kallt. Ändå kom det massvis av folk ut till Palmers Bog, där loppet skulle gå högt uppe mellan bergstopparna. Det hade kommit en del landstrykare från olika län. Alla tälten fick det att se ut som om en hel armé hade slagit läger på heden. Dessa landstrykare hade börjat roa sig redan från tidig morgon med att dricka och spela dragspel och dansa. Så det var en kolossal röra när tävlingarna skulle börja.

Deacy-familjen hade sört för att komma så sent som möjligt för att inte allt bråket skulle göra Måsen ännu svårare att handskas med. Trots det uppförde han sig mycket illa, då de ledde honom genom mängden mot inhägnaden. Roger gjorde vad han kunde för att hålla honom lugn, men det stora djuret stegrade sig och sparkade så våldsamt att folk flydde i panik.

"Är det en vildhäst från Borneo, som du har fått tag i, Deacy?" ropade en karl lite retfullt.

"Har du tänkt att sätta honom i en zoologisk trädgård?" ropade en annan. "Men det är väl inte alla djurparker som vill ha en sån som den där."

Deacy blev nästan lika vild som hästen över dessa anmärkningar. Han hotade med käppen i luften och svarade på ett sätt som bara eggade de andra att fortsätta.

"Eländiga bondtölpar!" skrek han. "Jag ska visa er vad den hästen kan."

"Kom, John", sa hans fru och grep honom i armen. "Var nu inte idiotisk."

Han gormade och skrek mot plågoandarna medan hon drog iväg med honom. Emellertid hade Roger och Penelope lyckats få in Måsen i inhägnaden utan att det skett någon olycka.

Så kom lord Dilisk och gjorde en an-

märkning som förorsakade ett nytt raseri-anfall.

"Har du fått fatt på någon ryttare till din häst, John? frågade lord Dilisk.

"Ja, tänk att det har jag", svarade Deacy högfärdigt, "en som är bra mycket bättre än den som din häst kommer till att ha".

"Så?" sa lord Dilisk lite förnärmat.

"Törs man fråga vem det är?"

"Min syster ska sitta åt mej", sa Deacy.

Dilisk stirrade på Penelope som såg ännu magrare och äldre ut där hon stod i sin eländiga regnkappa och jockey-mössa.

"Nu skojar du", sa han och höjde på ögonbrynen.

"Vad menar du?", sa Deacy ilsket.

"Om du låter henne rida det där otränade djuret, så är det detsamma som att du undertecknar hennes dödsdom. I hennes ålder kommer varje fall från hästryggen att bli helt ödesdigert."

"Sa du att min häst är otränad?" skrek Deacy.

"Fullständigt otränad", sa Dilisk. "Han är ju helt vild och går ju inte att styra."

"Driver du med mej med vett och vilja?" ropade Deacy.

"Nej, på inget sätt", sa Deacy. "Jag vill bara för din egen skull säga att du inte ska låta den hästen starta."

"Otränad!? Vad?" skrek Deacy utom sig av raseri.

"Det vet ju alla", sa Dilisk, "att du inte kunde hitta en enda man i hela distriktet som ville rida honom. Han kommer att utgöra ett faromoment för oss alla under loppet. Du visar dålig sportsanda genom att låta honom delta."

Så vände han sig om och gick sin väg.

"Otränad? Har man hört på maken!" skrek Deacy och hötte med käppen. "Din okammade tuppkam! Din fördömda häst-handlare! Du är rasande för att jag inte ville sälja hästen till dej. Det är där felet ligger, din eländiga girigbuk!"

Så vände han sig till mängden som hade samlats runt omkring honom.

"Den gnidaren kom till mej för en månad sen", ropade han, "och bjöd mej tvåhundra pund för den hästen. Jag sa till honom att jag hellre skulle skjuta en kula genom huvudet på Måsen än att sälja honom för det priset. Då bjöd han mej tvåhundra-femtio. Jag bad honom försvinna från gården min. Jag sa till honom att jag hellre skulle svälta ihjäl än..."

"Ingenting att bry sig om", sa Deacy när han lugnat ner sig lite. "Skrattar bäst som skrattar sist."

Då han gick för att satsa sina pengar erbjöd sig bookmakern frivilligt att sätta tio mot en.

"Jag tycker inte om att ta era pengar, Deacy", sa bookmakern. "Men affär är affär."

"Du kommer inte att få behålla dem så länge", sa Deacy och gick sin väg.

När tiden var inne för Penelope att sätta sig upp på Måsens rygg, bad hon brodern att få lite brännvin. Deacy öppnade flaskan och gav den åt henne.

"Drink inte för mycket", sa han, "annars kan det stiga dej åt huvudet. Du behöver verkligen hålla huvudet kallt, ska jag säga dej. Kom ihåg att du ska ta ryggen på Dilisks häst ända tills du är över det näst sista hindret. Då måste du ta täten."

Trots broderns varning tog Penelope en ordentlig klunk ur flaskan. Så fäste hon fast glasögonen med häftplåster och så hjälpte de henne upp i sadeln.

"Adjö, Penelope", sa fru Deacy. "Jag blir inte ägg till dej. Kom ihåg det."

"Du är mej ett bittert piller, Dorothy", sa Penelope. "Inte ens i ett ögonblick som detta kan du låta bli att sticka dina små knivar i ryggen på mej. Du är till varje tum en äkta Fitzmaurice."

"Nu får det vara nog", sa Deacy och tog tag i systemns knä. "Kom ihåg vad jag sa. Du känner inte banan, och passa dej för så att du inte tar ledningen före näst sista hindret. Därifrån är det raka vägen fram till mål. Håll dej bakom Dun Emer tills du är över det näst sista. Så ökar du farten och går förbi. Om Dun Emer skulle falla innan dess, så ska du naturligtvis låta en annan häst visa dej vägen till det näst sista hindret. Lycka till och låt inte Dilisk spela dej något spratt. Den slyngeln skulle inte tveka att göra det."

Stärkt av brännvinet och begeistrad över att delta i en hinderlöpning efter trettio år, hade Penelope inga svårigheter att få Måsen att ställa upp sig fint på startlinjen. Hon satte iväg över banan. Hon upptäckte genast att han var född till kapplöpningshäst. Just ett sådant djur som alltid gör sitt bästa i tävlan med andra. Hon kände en glödande begeistring över att behärska hans stora styrka med endast ett lätt grepp i tömmarna.

"Han är ett under", sa hon till sig själv då de närmade sig det första hindret. "Om jag bara klarar att hålla mig kvar i sadeln, så kommer han att vinna loppet."

De nio hästarna tog det första hindret nästan i rad och fortsatte i tät klunga utan att någon olycka inträffade. Så föll Shaun Murphy efter ett hopp och sprang utanför banan. Lite senare kastade en häst som hette Rowdy Tim av sig den unga kvinna som red honom, och försvann ut i landskapet. Så satte Umbrella upp farten och ledde med tio längder med Fighting Cock och Dun Emer sida vid sida på andra plats. Penelope följde sin brors råd bokstavligt och la sig ett par längder bakom Dun Emer.

Under första hälften av loppet hade hästarna vinden i ryggen. Så Penelope hade just ingen annat att göra än att sitta på Måsen som galopperade fint. Det enda hon kände var glädjen över att än en gång vara med i en kapplöpnings. Så svängde banan och ryttarna fick den kalla vinden rakt emot sig. Den stackars Penelope glömde sin begeistring och hackade tänder då hon kände den isande kylan tränga rakt igenom hennes skröpliga gestalt. Det var nätt och jämt hon hade krafter nog att hindra vinden att sopa henne av hästryggen. "Gode Gud!" mumlade hon förtvivlad. "Jag kommer aldrig att orka hålla mig fast. Nu är jag färdig."

Umbrella råkade ut för ett olyckstillbud vid en stenbarriär och landade på knäna. Trots att ryttaren var mycket skicklig blev hästen så uppskakad att han miste all kämpalust. Fighting Cock tog en svag ledning före Dun Emer med Måsen alltså ett par längder efter på tredje plats. Efter ytterligare någon minuts löpning visade Fighting Cock tecken på utmattning. Han sackade efter och fick sällskap med Umbrella. I det ögonblicket beslutade sig lord Dilisk för att göra sig av med Penelopes sällskap. Han ökade farten och drog ifrån ordentligt.

"Det är fint", sa Penelope till sig själv och låt Måsen ta upp förföljelsen. "Nu börjar vi loppet."

Den stora hästen hade snart återvunnit sin position, tre längder efter Dun Emer. Där höll Penelope igen honom, för hon ville inte ta ledningen ännu. Dilisk såg sig över axeln, så gav han hästen ett par korta rapp med piskan. Det hjälpte inte, Dun Emer kunde inte öka farten ytterligare. Han gjorde redan sitt allra bästa.

"Bara jag inte faller ur sadeln", sa Penelope till sig själv, "så är loppet vunnet. Bara den förfärliga kylan..."

Några hundra meter från mål kom det en fruktansvärd hagelskur. Det var förfärligt kallt. Hon försökte hålla ansiktet i lä

bakom hästens huvud för att glasögonen inte kulle bli oklara. Men då hästen skulle ta nästa hinder slog haglen mot glasögonen så hon såg ingenting. Då Måsen lyckligt och väl hade landat försökte hon rensa glasen med vänstra handen. Men det gjorde bara saken värre. Fingrarna var fullständigt stela. De var dessutom nerstänkta av lera. I ren panik försökte hon få av sig glasögonen, men det lyckades inte, han hade fäst dem alltför väl med häftplåster. De stackars krafter hon hade i behåll räckte inte till att få dem bortfrån näsan. Chockad över upptäckten att nu vara praktiskt taget blind kände hon sig nästan medvetlös. Hon fortsatte emellertid, grep ordentligt tag i tömmarna igen och pressade knäna in mot hästen för att hålla sig kvar i sadeln.

"Jag måste hålla mig kvar", mumlade hon mellan tänderna. "Jag måste."

Med de sista krafterna som fanns kvar i den skröpliga gamla kroppen klängde hon sig i blindo fast på ryggen av den stora hästen, där han stormade fram genom hagelskurarna. Så kände hon att han reste sig för att hoppa, att han kom ner som han skulle och sen bara rusa vidare. Hon hörde Dilisks röst som jagade på sin häst som en vansinnig. Till sin glädje märkte hon att rösten kom bakifrån och den fort försvann.

"Vi är förbi honom", sa hon till sig själv. "Å, om jag bara kan hålla mig kvar. Bara Måsen kan finna vägen själv."

Efter nästa hinder hörde hon hur folk vrålade strax framför sig och hon visste att hästen höll rätt riktning. Då tog seger-ruset fullständig överhanden och hon blev helt hysterisk.

"Häng med, Måsen", skrek hon mellan hackande tänder. "Jag visste att du skulle klara det. Det är ditt lopp nu. Du har vunnit!"

Den stora hästen galopperade över mål-linjen mer än fyrtio längder före Dun Emer, med Penelope pipande på ryggen som en fågelamma vars bo blivit plundrat. Han galopperade genom de jublande människomassorna, sparkade till en stor bil som stod parkerad mitt i vägen för honom och stannade så ganska stilla på samma ställe där Penelope stigit till häst.

Penelope grät alltså hysteriskt då de hjälpte henne av hästen. De lindade in henne i filter och drog in henne i ett tält och gav henne brännvinsflaskan.

"Han löpte de sista kilometrarna helt själv", sa hon till sin bror då hon hade kommit till sans. "Haglet gjorde mig blind, så jag såg ingenting. Han gick helt av sig själv. Han är fantastisk!"

Deacy tog själv en kraftig klunk ur flaskan och så lyfte han käppen och skrek:

"Till Punchetown!" — "Till Grand National!"

Mängden bar Penelope på skuldrorna bort till den gamla skabbiga bilen som var Deacys. De ville också leda Måsen i triumftåg, men den stora hästen ville inte veta av deras falska smil. När han nu inte längre hade Penelope på ryggen, så var han åter den vildsinta hästen. Han vrenskades och reste sig på bakbenen och sparkade som en vanvettig, så folk runt omkring fick stor brådska att sätta sig i säkerhet. Roger skyndade sig att leda bort honom.

Deacy satte sig i den gamla bilen, la armen om skuldrorna på Penelope och körde iväg under öronbedövande jubel från människomassorna.

"Heja, fröken Penelope", ropade de, "du är en stor liten gammal kvinna, det är då säkert det."

Deacy höjde käppen igen och skrek:

"Till Punchetown! Till Grand National!"

(Forts. i nästa nr)

virka en op-klänning

(Op-mönstrad klänning)

STORLEK: 36—38—40—42.
BYSTVIDD: 80—84—88—92 cm + c:a
5 cm extra rörelsevidd.

STUSSVIDD: 84—88—92—96 cm + c:a
5 cm extra rörelsevidd.

HEL LÅNGD: 87—90—92—94 cm.

GARN: 11—12—13—14 nystan Jakobsdals Lamé av bottenfärgen, fg 22. 2—2—2 nystan Jakobsdals Lamé av mönsterfärgen, brilj. vitt.

VIRKNÄL: Inoxal nr 3 och 3½.

MASKTÄTHET: 20 halvstolpar med virknål nr 3½ = 10 cm. *Varvshöjd: 18 varv = 10 cm. Kontrollera noggrant att masktätthet och varvantal stämmer med beskrivningen!*

VIRKFÖRKLARING:

FAST MASKA (fm): Stick in nålen i föregående varvs fm och genom båda maskbågarna, drag igenom garnet, (2 m på nålen), omslag och drag garnet genom de båda m på nålen.

SMYGMASKA (sm): Stick in nålen i m och drag garnet genom de båda m på nålen.

HALVSTOLPE: Gör ett omslag, stick in nålen i m och drag garnet igenom, omslag och drag garnet genom de 3 m på nålen. Virka alla följande varv med nertag mellan halvstolparna från föregående varv.

Varje stycke virkas i tre delar upp till chemisetten.

BAKSTYCKET: Lägg upp 46 lm med virknål nr 3½ med mönsterfärgen och virka halvstolpar och börja 1:a varvet med nertag i den 2:a lm från nålen. Varje varv vändes med 1 lm. Virka 2 varv. Byt till bottenfärgen och virka på följande sätt: 1 halvstolpe, 1 lm, hoppa över 1 m, 13 halvstolpar, 1 lm. Upprepa från 1:a varvet ut och sluta med 1 halvstolpe. På nästa varv virkas 2 halvstolpar omkring 1 m från föregående varv hela varvet ut. Upprepa dessa varv hela tiden. Virka inalles 12 varv

med bottenfärgen. Byt till mönsterfärgen och virka 2 varv. Upprepa denna randning hela tiden. När arbetet mäter c:a 78 cm (skall sluta med 2 varv av mönsterfärgen) lägges arbetet åt sidan.

VANSTER SIDSTYCKE: Lägg upp 28—30—32—34 lm med virknål nr 3½ med bottenfärgen och virka halvstolpar och börja 1:a varvet med nertag i den 2:a lm från nålen. Varje varv vändes med 1 lm. När arbetet mäter 46 cm minskas 1 m i sidkanten. Efter ytterligare 6 cm minskas på samma sätt 1 m. När arbetet mäter 69—71—73—74 cm förkortas för ärmhålet med 4—4—5—6 m i sidan. Minska därefter för ärmhålet med 1 m varje varv 4 ggr. När ärmhålet mäter c:a 9—7—5—4 cm (skall stämma mot mittbiten) lägges arbetet åt sidan.

HÖGER SIDSTYCKE: Virka lika vänster sidstycke men åt motsatt håll.

Virka därefter alla delarna tillsammans och lämna 1 m i var sida vid mitsömmen till sömsmån (det blir alltså 2 m som utslutes vid varje mitsöm). Virka med bottenfärgen hela vägen upp. När ärmhålet mäter 11—12—12—13 cm virkas på var sida om de mittersta 27—27—29—29 m. Fortsätt minska vid halsen 2 m vartannat varv 2 ggr och därefter 1 m vartannat varv hela vägen. När ärmhålet mäter 17—18—18—19 cm förkortas axeln i 3 omg. Tag av garnet. Virka andra sidan lika men åt motsatt håll.

FRAMSTYCKET: Virka lika bakstycket.

MONTERING: Spänn upp de olika delarna mellan fuktiga dukar efter den angivna masktättheten. Sätt i rostfria knappnålar och låt delarna ligga tills de är alldeles torra. Sy ihop mittbiten mot sidstyckena med efterstygn och beräkna 1 m i var sida i sömsmån. Virka därefter halskanten och börja med bakstycket. Virka c:a 56—60—62—64 fm med virknål nr 3 med botten-

färgen och börja från rätsidan. Varvet vändes med 1 lm. Virka 2 varv. Avsluta med 1 varv smygmaskor med dubbelt garn i mönsterfärgen i ytterkanten med nertag genom båda maskbågarna och i var maska. Tag av garnet. Virka samma kant på framsstycket. Sy ihop axelsömmarna med efterstygn. Virka längs ärmhållet med bottenfärgen med virknål nr 3. Börja från rätsidan och virka c:a 70—74—74—78 fm i 2 varv. Vänd varvet med 1 lm. Tag av garnet. Sy ihop sidsömmarna och pressa lätt på alla sömmar. Virka 1 varv fm i nederkanten med virknål nr 3 och med 1 fm i var maska och med bottenfärgen över bottenfärgen och mönsterfärgen över mönsterfärgen. Virka 2 lodräta varv med mönsterfärgen med smygmaskor och med nertag i halsen så att mittbiten blir rutig. Virka på detta sätt i varje hålrand. Förvara alla virkade och stickade plagg liggande!

Modell: Ulla Lindb

Bertrand Russells vädjan

Fortsättning från sidan 9

frihet eller döden" inspirerade deras kamp så som den inspirerar Vietnams motstånd mot USA:s angrepp och okkupation. Vietnams Nathan Hales och Patrick Henrys är inte USA:s armé. De som visar heroism, fosterlandskärlek och den djupa tron på frihet och rättvisa som inspirerade det amerikanska folket år 1776 är i dag Vietnams folk, kämpande under sin nationella befrielsefronts revolutionära ledarskap. Och så ska då det amerikanska folket bli kanonfödda tack vare dem som exploaterar inte bara vietnameserna utan även folket i USA. Det är amerikaner som dödat vietnameser, anfallit byar, ockuperat städer, använt gas och kemikalier, bombat deras skolor och sjukhus—allt detta för att skydda den amerikanska kapitalismens vinster. De män som inkallar soldaterna är samma män som undertecknat militärkontrakten för sin egen vinning. Det är samma män som sänder amerikanska soldater till Vietnam som kompanioliser för att skydda stulen egendom.

Så kommer det sig att den verkliga

striden för frihet och demokrati utkämpas inom USA självt mot dem som har lagt beslag på det amerikanska samhället. Jag tvivlar inte på att det amerikanska folket skulle svara på samma sätt som vietnameserna gjort ifall USA bleve invaderat och offer för de grymheter och den tortyr som USA:s armé och regering plågat vietnameserna med. Den amerikanska proteströrelsen som har inspirerat människor i hela världen är den enda verkliga talesmannen i USA för individuell frihet och social rättvisa. Frihetskampen förs i Washington i striden mot krigsförbrytarna — Johnson, Rusk och McNamara — som har degraderat USA och dess medborgare. De har i själva verket stulit Förenta staterna från folket och handlat så att ett stort lands namn har en vidrig lukt för människor i hela världen.

Detta är den hårda sanningen

och det är en sanning som påverkar amerikanarnas liv oåterkalleligt och i växande grad. Det finns ingen möjlighet att se bort. Det går inte att låtsas att krigsförbrytelser inte förekommer, att gas och kemikalier inte existerar, att tortyr och napalm inte använts, att

vietnameser inte dödats av amerikanska soldater och amerikanska bomber. Det finns ingen värdighet annat än genom att ha mod att undersöka detta onda och bekämpa det. Det finns ingen lösning på Amerikas krisläge utom genom att det amerikanska folket självt frigör sig från dessa barbariska män som talar i dess namn och befläcker ett stort folk genom att så göra. Men det amerikanska folket är nu på vakt och visar samma beslutsamhet och mod som vietnameserna så gripande ådagalagt. Negrernas kamp i Harlem, Watts och den amerikanska södern, de amerikanska studenternas motstånd, den ökade avsmak för detta krig som Amerikas folk allmänt visar ger hela mänskligheten hopp om att den dag när giriga och brutala män kan bedraga och vilseleda det amerikanska folket lider mot sitt slut.

Min vädjan till amerikanarna

görs med fullt medvetande om att de härskande i USA ej sparat något propagandaknep för att dölja sitt fula ansikte och sanningen om sitt uppförande inför det amerikanska folket. Abraham

Fortsättning på sidan 18

hindra kapprustningen . . .

Fortsättning från sidan 3

rustningen skall lämnas att fortsätta i sin farliga takt. Därför är åtgärder som är omfattande nog för att stoppa rustningsspiralens branta lopp och samtidigt hindra ytterligare länder från att "bli nukleära" definitivt att föredraga framför åtgärder som skulle nätt och jämt leda till det ena av dessa mål och kanske inte det mest vittgående. Enligt vår åsikt innebär den fortsatta kapprustningen oerhörda faror i betraktande av kärnvapenarsenalernas såväl kvalitativa som kvantitativa tillväxt även om antalet militära kärnvapenmakter förblir detsamma som nu.

Om vi först tar i betraktande den kvantitativa synpunkten så tycks det inte ske någon spontan minskning i produktionen av klyvbart material för vapenbruk. Vi uppskattar naturligtvis att de nedskärningar av klyvbar produktion som tillkännagavs i april 1964 från USSR, England och USA var ganska betydande. Men de produktionsmöjligheter som kvarstod var ännu större och det fanns inga tecken på att denna kurs kopplats om till sin motsats. En sådan kvantitativ ökning är också förbunden med den process som vi rutinemässigt kommit att benämna "dissemination". (I lexikon anges "proliferation" = snabb produktion och "dissemination" = spridning, övers. anm.) Mättningspunkten för den nukleära kapaciteten att döda är måhända redan nådd av supermakterna i fråga om deras egna behov; en viss övergång till nya vapentyper är kanske vad de är mest intresserade av. Men så länge man inte kan lagstifta om en nedfrysning av nuvarande lager av klyvbart material kommer det att finnas mer och mer kärnvapen att "sprida", vilket närmare bestämt innebär att överföra dem från kärnvapenstater till främmande territorier eller på annat sätt hålla dem i beredskap för stöd åt allierade — eller åt nya klienter. Ett fördrag av avbrytande (cut-off) skulle tendera att begränsa sådana stödarsenaler. Om så icke sker mångfaldigas faran eftersom produktionen kan hållas öppen för att beväpna allierade. Och utvecklingen kunde naturligtvis också fortsätta med en allt vidare "geografisk spridning". Det är ej otänkbart att vi skulle ha att se fram mot en tid när hela planeten är tätt späckad med kärnvapensarsenaler — det vill säga hela planeten utom de länder som även då väljer att vara icke blockbundna. Och detta är den åter och åter upprepade frågan i mitt ämne för dagen: är detta den värld vi styr kosan mot? Vi kan börja känna som den norske diktaren (Obstfelder): "Jeg er vist kommet på en feil klode".

Framtiden är ej mindre olycksbådan-

de om vi dröjer vid den kvalitativa sidan av en fortsatt kapprustning, medförande ett slags makaber fulländning av de nukleära dödsmaskinerna. Det är denna utveckling — som jag vägrar att kalla "framsteg" — vi önskar bromsa genom ett omfattande provstopp. Naturligtvis kan endast de som har tillgång till hemligstämplat material i stormakternas arkiv till fulla uppskatta de faror som ligger i de fortsatta proven med kärnsprängämnen — i atmosfären av två makter som ännu ej undertecknat Moskvafördraget och under jord av tre makter som har undertecknat. Möjligheternas område ifråga om vapenutveckling förblir enormt även om man endast tänker på underjordiska prov. Det kan vara möjligt att utveckla stridsladdningar och prova deras styrka både för strategiska och taktiska behov, för luftförsvar, för anti-submarina och antirobot uppgifter etc. Ej heller behöver proven begränsas till vapen av måttlig styrka — i litteraturen nämns flera hundra kiloton.

För ögonblicket tycks den största oron röra sig kring möjligheten — vilken kanske håller på att bli en sannolikhet — att supermakterna skulle övergå till en ny och utomordentligt stegrad rond i vapenutvecklingen med centrum i ett antirobotförsvar eller snarare en kombination av ett system av uppsnappningsmissiler och s. k. penetrationshjälp åt strategiska robotar. Båda sidor hyser fruktan och råd till återhållsamhet kommer nu ofta till uttryck t. ex. i tal nyligen av Kanadas statsminister. Mr Pearson omnämnde antirobot-(ABM)-systemet såsom varande "ett oerhört dyrbart företag vilket slutligen sannolikt skulle — liksom robotkapplöpningen gjorde — leda till ständigt ökade försvarsutgifter utan någon bestående ökning av nationell säkerhet eller internationell stabilitet". På denna grund anbefallde mr Pearson en överenskommelse mellan supermakterna om att ej utveckla antirobotsystem.

Att man hyser tvivel på högsta nivå i fråga om det förnuftiga i att öppna denna nya utrustningsdimension har upprepade gånger antytts även i införanden av Förenta staternas försvarsminister mr McNamara och detta åter speglas i ett uttalande av USA:s representant vid ett nyss hållet möte . . .

I själva verket håller säkerheten på att bli mer och mer kostsam och mindre och mindre tillförlitlig. Nästa steg kan knappast bli något annat än det som så kärvt förutsagts först av science fiction-författare och nu nämns som en verklig möjlighet av framstående vetenskapsmän: att hela människosläktet flyttar till underjordiska skyddsrum för att leva och arbeta där.

Alltså har de beslutande nu att ta ställning till det stora problemet om

ETT INTERNATIONELLT SEMINARIUM OM KVINNORNAS DELTAGANDE I OFFENTLIGA LIVET

hålls under tiden 12–15 oktober i Rom,
Palazzetto Venezia.

Seminariet har sammankallats av den Liasonbyrå som bildades i Köpenhamn 1960 i samband med 50-årsminnet av internationella kvinnodagen. Ett tjugotal organisationer, internationella eller nationella, kommer att sända deltagare eller observatörer. Seminariet organiseras av de deltagande organisationerna gemensamt. Man räknar med elva rapporter från olika verksamhetsområden: kvinnors deltagande i kommunala organ, i parlament och regeringar, i FN och dess delorgan, i högre administration, i ekonomisk planering, i jordbrukskollektiv, i sociala organ och familje-frågor, i fackföreningar och kooperativer och deras ledning, i undervisningsfrågor, i skapande av allmän opinion och slutligen kvinnoorganisationernas betydelse i dag.

I Liasonbyråns presidium sitter kvinnor från olika världsdelar bl. a. Eugénie Cotton, Rameshwari Nehru, Prinsessan Bobhana från Kambodja, Mrs Subandrio från Indonesien, Mrs Cyrus Eaton från USA, madame Nina Popova, Madame Margerite Thibert, Frankrike.

Sekretariatets adress är 221 c,
avenue des Croix du Feu,
Brüssel 2, Belgien.

anskaffande och placering av antirobot-system liksom fortsatta prov för detta ändamål. Kostnadsfaktorn är så kolossal — tiotals miljarder dollar endast för ett försök att delvis skydda ett land — att det redan av detta skäl kunde synas förnuftigt för stormakterna att i gemensamt intresse säga ett bestämt "nej" till detta nya skede av kapprustningen.

Herr ordförande.

Den pågående diskussionen om antirobotproblemet kan tjäna som en påminnelse om vad det kan innebära om man fortsätter att tillåta underjordiska prov. Vi bör också fråga oss själva hur mycket det nukleära megatonaget redan ökat i mängd medan vi har hållit sammanträden. Borde inte ENDC bära ansvar eftersom vi ej nått fram till en överenskommelse som kunde ha inneburit ett slut på denna hotfulla dårskap? I varje fall hoppas jag att det skall ha lärt oss nödvändigheten av att vi nu får både ett mera omfattande provstopp och en överenskommelse om avbrytande av produktionen av kärnvapenmaterial för vapenbruk, dvs. en överenskommelse om att hindra kapprustningen från att hinna i kapp det mänskliga förnuftet.

**SJUHÄRADSBYGDENS
TRYCKERI AB BORÅS**

**... ett tryckeri
som allt fler
anlitar**

Tel. 033/117030

Amerika-hat

Fortsättning från sidan 4

det innebär av mänskligt lidande. Ett sannskyldigt utrotningskrig pågår mot ett av världens fattigaste länder och en stormakt, som vi väl alla länge betraktat som den ledande demokratin i världen, tillgriper den moderna vetenskapens alla maktmedel för att utföra denna ogärning. Hur skulle vi kunna tåla? Hur kan de tåla som har tillräckligt med känslor för att sätta sig in i andra människors lidanden? Amerikanerna, de bästa, de sanna demokraterna, tiger inte heller, därom vittnar den ström av brev som kommer till tidningarna och som ger uttryck för en äkta indignation och för ett djupt bekymmer. Det är de som representerar det Amerika vi beundrar och aktar. Att känslorna för USA måste splittras på detta sätt är inte vårt fel. Det har definitivt ingenting med anti-amerikanism att göra. Sánt är bara tomt prat.

Men vi ska inte bara kasta sten på amerikanerna. Vad gör vi i Europa, vad gör våra regeringar? Vad gör Sverige? Är vår röst så alldeles betydelselös? Är det bara enstaka "intellektuella och dånar" som protesterar? Var står våra arbetare? Tycker man det räcker med att titta på skräckbilder i TV eller lyssna till något föredrag eller studera vietnamproblemet i en studiecirkel? Finns det inte någon inre revolt mot orättvisor, om de begås mot andra, och inte mot en själv? Har vi bara hånt till övers för en människa som i sitt innersta känt denna orättvisa och inte fann någon annan utväg än en svältdemonstration? Man utfärdade det som ett tokeri eller som ett reklamjippo. Han var ju konstnär! Jag känner honom inte och jag gick inte på Gärdet, men jag hörde hans ord i radion: "de kom och hänade mig, de sparkade och slog". Och ändå är jag säker på att det finns många i samma själänöd i detta land beträffande Vietnam.

Vi fick häromdan ett brev från en vän i Hanoi. Han skriver: ni minns säkert de städer och de byar ni besökte (julen 1965), de vietnameser ni då träffade, liksom vi minns de stunder vi tillbragte tillsammans med er. En del av dessa byar finns inte längre. Men om ni kommer tillbaka så kommer ni att träffa ett folk som är ännu mer beslutsamt att kämpa för sin frihet.

Jag kom att tänka på de ord, som den store amerikanske publicisten och kämpen för sann demokrati, Walter Lippman, skrev i en ledare i tidskriften Newsweek (1/8):

"De svaga och fattiga länderna har lärt sig tåla umbäranden, lidanden och döden — därför kan de gå till fots när de rika åker, därför kan de klara av

att leva när de rika skulle ha dött av svält. De kan finna tak över huvudet även när deras hus blir utbombade, de kan kämpa med enkla vapen mot stora och komplicerade, och de är svåra att besegra därför att så många av dem är beredda att offra sitt liv."

Mina vänner i Vietnam är just av den sorten.

Rita Vinde

Bertrand Russells vädjan

Fortsättning från sidan 15

Lincoln gav uttryck åt hoppet att ett folk som väl rest sig inte längre kan bedragas. Alla amerikanare som av egen erfarenhet och från sina närmaste anhöriga vet vad som gjorts i Vietnam borde nu träda fram. Tala sanning och tag plats bredvid era bröder i hela världen. Kämpa för ett Amerika fritt från produktion för mord, fritt från krigsförbrytare, fritt från explotering och fritt från underkuvade folks hat. Dessa folk väntar att de vanliga människorna i USA skall förstå deras belägenhet och svara på deras kamp med en amerikansk motståndsrörelse i stånd att åter göra USA till en högborg för individuell frihet och för social rättvisa. Det internationella krigsförbrytelsetribunalet är i sig en vädjan till samvetet hos det amerikanska folk som är våra allierade i en gemensam sak.

Krigsförbrytelsetribunalet förbereds nu skyndsamt. Jag tar kontakt med framstående jurister, författare och män i offentlig verksamhet i Afrika, Asien, Latinamerika och i USA. Vietnamesiska offer för kriget kommer att avlägga vittnesbörd. Fulla vetenskapliga data rörande kemikalier som använts, deras egenskaper och verkningar kommer att dokumenteras. Ögonvittnen kommer att beskriva vad de sett och vetenskapsmän inbjudas att undersöka de föremål som finns i tribunalens ägo. Förhandlingarna kommer att bandupptagas och hela bevismaterialet kommer att publiceras. Det kommer att finnas dokumentärfilmsmaterial beträffande vittnena och deras vittnesmål. Vi avser att ge fullständigast möjliga bild av vad som hänt Vietnams folk. Vi önskar att världens folk skall väckas som aldrig förr så att ett upprepande av denna tragedi på annat håll säkrare kan förebyggas. Just som i Spaniens fall är Vietnam en barbarisk repetition. Det är vår avsikt att det ej skall finnas möjlighet att ifrågasätta detta tribunals trovärdighet från deras sida som har så mycket att dölja. President Johnson, Dean Rusk, Robert McNamara, Henry Cabot Lodge, General Westmoreland och deras medbrottlingar skall ställas inför rätta i större omfattning än de inser och få en allvarigare dom än de är i stånd att fatta.

vi kvinnor

Nummer 6 1966 — 18:e årg.

Ansvarig utgivare:

VALBORG SVENSSON

Redaktör: BIRGIT JANSSON

I redaktionskommittén:

GUNNEL GRANLID

MAUD SUNDQVIST

BIRGIT ÖHRN

Annonser: BIRGIT VINNA, Gimågat. 40, Johanneshov. Tel. 48 59 70

★

Utkommer med nio nr per år

Prenumerationspris per år 8 kr

Lösnummer 1: — kr.

Postgiro 5 13 23 — Norrtullsgatan 5, 1/2 tr., Stockholm Va

SVENSKA KVINNORS

VÄNSTERFÖRBUND

Tel. 32 80 96

Sjöhäradshygens Tryckeri AB, Borås 1966

ur innehållet:

Hindra kapprustningen	3
Amerika-hat?	4
På kongress i Rumänien	6
Till frågan om hemmafruar	7
Bertrand Russells vädjan till Amerikas samvete	8
Leveänemi — gruvan där man satsat på kvinnorna	10
Novellen: Mäsen	12
Käseriet	19

EMILY, MITT BARN

dikten som vi publicerar i detta nummer har vi hämtat i "För Vietnam" — en utomordentligt väldokumenterad bulletin som utges av en grupp studenter i praktisk filosofi vid Stockholms universitet.

Alla som vill ägna Vietnamfrågan ett mer ingående och regelbundet studium har en mycket värdefull hjälp av filosofistudenternas bulletin. Den innehåller förutom citat ur världspressen, goda sammanfattande artiklar, kalendarium över den senaste tidens händelseutveckling i Vietnam.

Bulletinen kostar 1 krona som lösnummer och för 5 kronor får man den under ett halvår. Kan beställas över postgirokonton 70 65 32, Bengt Liljenroth, Ektorp.

MÅLARE HENRY KJÄLLANDER
till Eder tjänst
BONDEGATAN 65 - STOCKHOLM Sö
Tel. 43 31 89 — 41 62 59

kåseriet:

när träningsvärken gett med sig eller några reflektioner efter valet

Nu så här ett par veckor efter valet har jag börjat fundera över om vi är riktigt kloka, vi som deltar i själva valkampanjen. Jag tänker mest på det här med att springa i trappor och lägga in broschyrer, valsedlar, program i brevlådorna. Ett arbete som verkar alldeles meningslöst på sitt sätt. Ett slit som skulle få vem som helst att känna sig helt alienerad eftersom man aldrig har en möjlighet att mäta effekten av arbete eller ens vet om det överhuvudtaget är någon vits med det hela.

Det krävs en viss teknik när man skall springa ut med valmaterial. Man lär sig snabbt vilka områden som är dom bästa och försöker förstås med alla tänkbara knep få sig tilldelat just dom.

När man går i trappor tänker man mycket sällan på politik. Man läser namnet på dörrskyltarna, kommer ihåg gamla skolkamrater och människor man mött i alla möjliga sammanhang. Man känner dofter och matos. Blir det lammstek till middag tro? Hör barn skrika. Skönt att också andra barn gatar. Människor skäller på varandra, ropar, diskuterar.

Dom värsta husen är dom av typ fyra—fem våningar utan hiss och med bara två lägenheter på varje trappavsats. Ibland tror jag att det är djävulen som inspirerat arkitekterna till att rita sådana hus för att hindra partiets frammarsch. För att inte göra det hela för enformigt börjar jag ibland nerifrån och går upp, ibland uppifrån och neråt. Det första är psykologiskt riktigast. Då kan folk som vill fråga något hinna att öppna dörren när man är på nerväg. Men det är aldrig någon som vill fråga något. Allt verkar fullkomligt klart och logiskt.

Under det kalla kriget kunde det hända att någon öppnade dörren och kastade sig över en. Sådant verkar uppfriskande på sitt sätt. Nu är det som att röra sig i en dimma, i ett intet. Man möter varken motstånd eller medhåll. Man bara travar där upp och ner i trapporna, fullkomligt ensam med de mest idiotiska tankar i huvudet.

De nya husen är också så enformiga. I gamla hus är i alla fall namnskyltarna olika. Man kan ägna sig åt lite kvasipsykologi: Den och den stilen på namnskylt motsvarar en viss personlighetstyp. Brevlådorna var också anordnade i de hus där brevlådan längde utanför på väggen. Fast dom var jobbiga att nå, satt ofta högt upp och var små och oansenliga för det mesta. Det var på den tiden då folk inte läste så mycket och då reklambranschen ännu så att säga slumrade i sin linda.

Dom bästa brevlådorna är en ny typ som han lock som man bara behöver vicka till för att öppna. Dom för också minst oljud. Man vill ju inte störa folk heller. Man vet ju aldrig hur dom skulle uppfatta det. Ibland när jag har gott om tid brukar jag ringa på dörren och överlämna materialet med ett par småtrevliga fraser som:

— Goddag, goddag. Nu är det val igen! Hoppas ni utnyttjar er rösträtt. Kan jag få överlämna lite material. Mitt namn är XX från X-partiet.

Dom flesta människor är då förvånansvärt hyggliga. Dom tar emot materialet som om det vore en märkvärdig gåva, granskar det ingående, vänder och vrider på det. Säger egentligen inget. Kan-ske bara ett jaha. Och ett tack. Det är besynnerligt att folk är så

snälla, plågade som dom måste vara av persiennförsäljare och symaskinsagenter.

Att människor börjar tröttna på dörrknackare bevisas av att de många små skyltarna med texter som "All försäljning vid dörren undanbedes" nu finns uppsatta på var och varannan dörr. Tönen har också påtagligt skärpts. Vem vågar ringa på en dörr där det står: "Försäljare och Bettlare förbjudes ringa?" Hur många bettlare har vi förresten i detta land? En viss polityr demonstreras av att bettlare i allmänhet står med stor bokstav. En förtvivlad hyresgäst hade gjort en egen skylt: "Reklamlappar undanbedes." Är valbroschyrer reklamlappar?

Valkampanjer i Sverige är ganska tråkiga tillställningar, både för de agerande och de mottagande. Jag tror man måste pröva ett nytt grepp. Tyvärr har jag personligen inga idéer om hur det skall gå till. Men det kanske kommer...

Kraka

våra barn och andras ungar...

Följande barnhistoria har insänts av fru Anna Hedén, Solna.

Både mor och far arbetar utom hemmet. Barnvakten kom inte på morgonen — vad var att göra? Jo, den ena pojken, då 8 år, tar lillebror, 5 år, med till sin skola. På vägen till skolan förmanar storebror:

— Du skall sitta alldeles stilla i klassen tills det blir rast. Du får inte be att få gå ut. Du får inte fråga fröken något, eller skratta, eller sparka på bänkben, eller smälla med bänkklocket!

Lillebror blir lite fundersam och frågar:

— Får man andas där?

kan

också

du

hjälpa

till?

I anslutning till den Internationella Barnkonferensen som hålls i Stockholm den 3-6 oktober kommer Svenska kvinnors vänsterförbund att gästas av representanter för såväl kvinnoförbundet i Demokratiska Republiken Vietnam som Nationella Befrielsefrontens Kvinnounion.

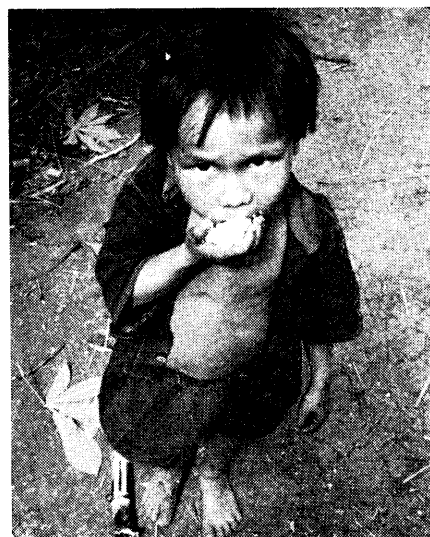
Det blir ett betydelsefullt tillfälle för oss att bidra till ett stärkande av opinionen för fred i Vietnam. De vietnamesiska kvinnorna kommer att medverka vid möten i Stockholm, Kiruna, Luleå, Göteborg, Uppsala bl. a. orter.

Till alla er som på olika sätt är aktiva i vårt insamlingsarbete vill vi rikta uppmaningen att för tillfället lägga allt annat åt sidan och koncentrera krafterna på att öka takten i detta viktiga arbete. Och inte bara det - försök också att få andra aktiva. Hur är det med alla dem som har ett förvärsarbete och dagligen träffar arbetskamrater, har de fått insamlingslistor? Har era män fått chansen att hjälpa till? På deras arbetsplatser bör det också vara möjligt att få bidrag till SKV:s Vietnaminsamling. Kanske finns det också affärsidkare hos vilka SKV-avdelningen kan få ställa in en insamlingsbössor?

Vi vill med detta ha sagt, att inga vägar att skaffa mera pengar till vår humanitära hjälpaktion, får lämnas oprövade.

Det brutala kriget i Vietnam kräver varje timma oskyldiga offer. Kan du offra en timma - eller kanske flera - i veckan för att hjälpa oss att hjälpa? Vi tror att många, många fler än hittills kan entusiasmeras för en sådan uppgift. Behövs det flera insamlingslistor, så använd blanketten här nedan. Kom så ihåg, att listorna skall insändas till SKV samtidigt som redovisning sker på postgirokontot 5 13 23.

Här följer redovisning av de medel som influtit sedan sist:

Transport 37.552: 28

ME, Stblm	80: —
Ambjörby SKV-avdelning	100: —
Lilly Pettersson, Halmstad	50: —
Hjalmar Johansson, Uddevalla	200: —
Avesta SKV-avdelning	273: —
Majornas SKV-avdelning	26: —
Skövde SKV-avd.	26: —
Bertil Westman, Adelsö	5: —
Sten Arne Öhman, Hudiksvall	5: —
Anna-Lisa Ogemar	50: —
Josef Gustavsson, Linköping	10: —
Ragnar Nilsson, Västerås	5: —
P. L. Jönsson, Hälsingborg	15: —
Ingrid Boström, Kopparberg	100: —
Bengt Mattsson, Sundsbruk	8: —
Nils Olofsson, Forsmo	10: —
John Hansson, Forsmo	5: —
Bollnäs SKV-avdelning	102: —
Anny Öhman, Porjus	100: —
Carin Hermelin, Falun	10: —

38.732: 28

Till SKV, Norrtullsgatan 5, Stockholm Va

Sänd st insamlingslistor till:

Namn:

Adress:

Postadress: